

Banca Națională
a Moldovei

RAPORT PRIVIND EVOLUȚIA INFRASTRUCTURILOR PIEȚEI FINANCIARE DIN REPUBLICA MOLDOVA

Anul 2020

CUPRINS

Sumar	4
Capitolul 1. BNM - autoritate de licențiere, reglementare, supraveghere a infrastructurilor pieței financiare, a instrumentelor de plată și a activității de prestare a serviciilor de plată și de emisie a monedei electronice.....	5
1.1. Modificări ale cadrului legal cu privire la reglementarea activității de prestare a serviciilor de plată și de emisie de monedă electronică.....	7
1.2. Conceptul privind dezvoltarea domeniului de plăți din Republica Moldova	8
Capitolul 2. Supravegherea infrastructurilor pieței financiare din Republica Moldova	10
Capitolul 3. Sistemele de plăți și decontări de importanță sistemică.....	12
3.1. Sistemul automatizat de plăți interbancare	12
3.2. Sistemul Depozitarului central unic al valorilor mobiliare	16
Capitolul 4. Instrumentele de plată.....	19
4.1. Cardurile de plată	19
4.2. Transferul de credit	33
4.3. Debitarea directă	34
Capitolul 5. Sistemele automatizate de deservire la distanță	35
Capitolul 6. Remiterile de bani - persoane fizice.....	37
Capitolul 7. Supravegherea prestatorilor de servicii de plată nebankari.....	40

Lista abrevierilor

BNM	Banca Națională a Moldovei
CBN	CertIFICATELE BĂNCII NAȚIONALE A MOLDOVEI
CNP	Card not present
DCU	Depozitarul central unic al valorilor mobiliare
FN/PFN	Fără numerar / plată fără numerar
OS	Obligațiuni de stat cu rata fixă a dobânzii
OSF	Obligațiuni de stat cu rata flotantă a dobânzii
PSP	Prestatori de servicii de plată
RM	Republica Moldova
SADD	Sistem automatizat de deservire la distanță
SAPI	Sistem automatizat de plăți interbancare
Sistemul CDN	Sistemul de compensare cu decontare pe bază netă
Sistemul DBTR	Sistemul de decontare pe bază brută în timp real
SPCP	Sistem de plăți cu carduri de plată
SRB	Sistem de remitere de bani
TC	Transfer de credit
Tranzacții OTC	Tranzacții Over The Counter (extrabursiere)
Tranzacții BVM	Tranzacții la Bursa de Valori a Moldovei
VMC	Valori mobiliare corporative
VMS	Valori mobiliare de stat

Sumar

Raportul privind evoluția infrastructurilor pieței financiare din Republica Moldova pentru anul 2020 (*în continuare* Raport) a fost elaborat pornind de la atribuțiile de bază ale Băncii Naționale a Moldovei, menționate la art. 5 alin. (1) lit. f) și m) din *Legea nr. 548/1995 cu privire la Banca Națională a Moldovei*, privind infrastructurile pieței financiare și domeniul prestării serviciilor de plată.

Acest raport reprezintă o compilare a informației privind activitățile de licențiere, reglementare și supraveghere a prestatorilor de servicii de plată și a emitenților de monedă electronică și reflectă rezultatele supravegherii infrastructurii pieței financiare și a instrumentelor de plată în RM în anul 2020.

Raportul conține informații și analize referitoare la:

- rezultatele activității BNM în calitate de autoritate de licențiere, reglementare, supraveghere a infrastructurilor pieței financiare, a instrumentelor de plată și a activității de prestare a serviciilor de plată și de emisie a monedei electronice;
- evoluția sistemelor de plăți, eficiența și stabilitatea sistemelor de plăți, a sistemelor de decontare și compensare a valorilor mobiliare;
- evoluția utilizării instrumentelor de plată, sistemelor automatizate de deservire la distanță și a remiterilor de bani;
- rezultatele supravegherii activității de prestare a serviciilor de plată și a activității de emisie a monedei electronice de către prestatorii de servicii de plată nebankari.

Capitolul 1. BNM - autoritate de licențiere, reglementare, supraveghere a infrastructurilor pieței financiare, a instrumentelor de plată și a activității de prestare a serviciilor de plată și de emitere a monedei electronice

În conformitate cu *Legea nr. 548/1995 cu privire la Banca Națională a Moldovei* (în continuare *Legea nr. 548/1995*), printre atribuțiile de bază ale Băncii Naționale se regăsesc licențierea, operarea, reglementarea și supravegherea infrastructurilor pieței financiare în Republica Moldova, reglementarea și supravegherea instrumentelor de plată și a altor componente ale sistemelor de plăți, precum și licențierea, reglementarea și supravegherea activității de prestare a serviciilor de plată și a activității de emitere a monedei electronice.

Legea nr. 114/2012 privind serviciile de plată și moneda electronică (în continuare *Legea nr. 114/2012*) stabilește cerințe prudențiale și de acces pe piață pentru prestatorii de servicii de plată, precum și drepturile și obligațiile utilizatorilor și prestatorilor de servicii de plată la încheierea contractelor-cadru și la efectuarea operațiunilor de plată, asigurând suportul legal uniform pentru promovarea unei activități eficiente și competitive pe piața de prestare a serviciilor de plată. Serviciile de plată vizate sunt cele care permit:

- depunerea/retragerea de numerar într-un /dintr-un cont de plăți;
- efectuarea debitării directe, a transferului de credit, a transferurilor programate, a operațiunilor de plată printr-un card de plată sau printr-un dispozitiv similar, inclusiv în cazul în care fondurile sunt acoperite printr-o linie de credit;
- emiterea și/sau acceptarea cardurilor de plată și a altor instrumente de plată;
- remiterea de bani;
- executarea operațiunilor de plată, în cazul în care consimțământul plătitorului este exprimat prin orice dispozitive de comunicație electronică, digitale sau informatice, prin terminalele de plată în numerar (terminale cash - in), de către operatorul sistemului sau al rețelei informatice sau de comunicație electronică care acționează exclusiv ca intermediar între utilizatorul serviciilor de plată și furnizorul bunurilor și serviciilor.

Pe teritoriul Republicii Moldova servicii de plată prestează:

- băncile și sucursalele băncilor din alte state;
- societățile de plată;
- societățile emitente de monedă electronică;
- furnizorii de servicii poștale care activează în conformitate cu *Legea comunicațiilor poștale nr. 36/2016*;
- BNM – în cazul în care nu acționează în calitate de autoritate a politicii monetare sau în calitate de altă autoritate publică;
- Trezoreria de Stat din cadrul Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova.

Procesul de licențiere a prestatorilor de servicii de plată nebancari (societățile de plată, societățile emitente de monedă electronică și furnizorii de servicii poștale) și cel de

înregistrare a agenților de plată are loc cu respectarea unui set de cerințe ce asigură o abordare uniformă și competitivă de acces la activitatea de prestare a serviciilor de plată și de desfășurare a acestora pe teritoriul Republicii Moldova.

În perioada anului 2020, a fost pus la dispoziția solicitanților compartimentul Sistemului informatic al Băncii Naționale a Moldovei cu privire la licențiere, autorizare și notificare (<https://crm.bnm.md>), prin care este posibilă interacțiunea la distanță cu Banca Națională în contextul depunerii cererilor pentru obținerea licenței pentru prestarea serviciilor de plată și pentru emiterea monedei electronice și cereri pentru persoanele care intenționează să achiziționeze participațiune calificate în cadrul unei societăți de plată/ societăți emitente de monedă electronică.

La fel, societățile de plată/ societățile emitente de monedă electronică licențiate pot utiliza această platformă pentru înregistrarea agenților, modificarea licenței și pentru alte operațiuni cu licența deținută (copii autorizate, reperfectarea licenței și copii autorizate de pe licența reperfectată, duplicatul licenței și copii autorizate de pe duplicatul licenței, cerere pentru retragerea licenței).

La situația din 31.12.2020, în RM activau șapte prestatori de servicii de plată nebankari, dintre care o societate de plată, un furnizor de servicii poștale și cinci societăți emitente de monedă electronică (a se vedea Figura 1).

Registrele aferente prestatorilor de servicii de plată nebankari pot fi accesate pe pagina oficială a BNM www.bnm.md, compartimentul *Piețe și Plăți*, subcompartimentul *Licențiere în sisteme de plăți*.

Figura 1. Prestatorii de servicii de plată nebankari licențiați și genurile de activitate

Societăți emitente de monedă electronică	1. „Paymaster” SRL 2. „Paynet Services” SRL 3. „BPay” SRL 4. „QIWI-M” SRL 5. „Fintecly” SRL	Licență acordată pentru activitatea de emisie a monedei electronice care permite inclusiv prestarea serviciilor de plată prevăzute la art. 4 alin. (1)
Societate de plată	SC „MMPS COM” SRL	Licență acordată pentru desfășurarea activității de prestare a serviciului de plată prevăzut la art. 4 alin. (1) pct. 7) din Legea nr. 114/2012
Furnizor de servicii poștale	Î.S. „Poșta Moldovei”	Licență acordată pentru desfășurarea activității de prestare a serviciului de plată prevăzut la art. 4 alin. (1) pct. 6) din Legea nr. 114/2012

De asemenea, pe parcursul anului 2020 Banca Națională a acordat suport utilizatorilor și participanților actuali și potențiali pe piața serviciilor de plată. Cu privire la utilizatorii de

servicii de plată, Banca Națională a Moldovei a oferit asistență în interpretarea prevederilor legale aplicabile serviciilor de plată ce țin de drepturile și obligațiile părților, precum ar fi cele de dispută, inclusiv cele legate de protejarea intereselor consumatorilor.

La fel, conform interpelărilor prestatorilor de servicii de plată nebankari, Banca Națională a examinat și a oferit consultări pe marginea activității de prestare a serviciilor de plată și emitere a monedei electronice, precum ar fi subiectele legate de procedurile de activitate, modelele de afaceri etc.

Ce ține de potențialii prestatori de servicii de plată nebankari, Banca Națională a Moldovei a acordat consultanța necesară cu privire la activitatea de prestare a serviciilor de plată și cu privire la cerințele prevăzute de Legea nr.114/2012 cu privire la serviciile de plată și moneda electronică.

Prestatorii de servicii de plată nebankari au dreptul de a presta servicii de plată prin intermediul sucursalelor și agenților de plată, respectând prevederile art. 27 din *Legea nr. 114/2012* privind serviciile de plată și moneda electronică, iar emitenții de monedă electronică, pe lângă prestarea serviciilor de plată similar societăților de plată, au dreptul de a distribui și de a răscumpăra moneda electronică prin intermediul agenților, în condițiile art. 90 din *Legea nr.114/2012*.

Pe parcursul anului 2020, în *Registreele* aferente prestatorilor de servicii de plată nebankari au fost înregistrați **581 de agenți de plată** și radiați 4 agenți de plată.

În ritmul accelerat al digitalizării și dezvoltării continue a metodelor de plată, **importanța educației financiare** devine tot mai accentuată, astfel BNM depune multiple eforturi pentru sporirea incluziunii financiare în rândurile populației.

Eforturile Băncii Naționale a Moldovei, în vederea sporirii nivelului de educație financiară în domeniul plăților pe parcursul anului 2020, au fost direcționate spre lansarea și participarea împreună cu autoritățile locale și instituțiile internaționale în mai multe proiecte de educație financiară, destinate cetățenilor Republicii Moldova. Scopul urmărit în proiectele de educație financiară în domeniul plăților este promovarea utilizării plăților fără numerar, inclusiv de către mediul de afaceri pentru a spori competența financiară a populației.

1.1. Modificări ale cadrului legal cu privire la reglementarea activității de prestare a serviciilor de plată și de emitere de monedă electronică

Cadrul normativ elaborat de BNM privind sectorul sistemelor de plăți și activitatea de prestare a serviciilor de plată vine să alinieze reglementările naționale de profil la cele europene, concretizându-se în adoptarea actelor normative necesare desfășurării activității pe piața de prestare a serviciilor de plată. Acest cadru reprezintă un sprijin esențial pentru sporirea numărului serviciilor de plată moderne și sigure, creșterea gradului de concurență pe piața serviciilor de plată datorită accesului prestatorilor nebankari pe piața respectivă, favorizând astfel o eficiență și calitate mai mare a serviciilor de plată, precum și atingerea unui nivel înalt de efectuare a plăților fără numerar și reducerea numerarului în circulație.

Pentru asigurarea continuității exercițiului de armonizare a legislației în domeniul prestării serviciilor de plată și emiterii de monedă electronică, BNM depune continuu eforturi în vederea îmbunătățirii și dezvoltării pieței serviciilor de plată, având în vedere oportunitatea și cererea din partea consumatorilor.

Banca Națională a Moldovei pe parcursul anului 2020 a parcurs o serie de etape ale procesului de legiferare pe marginea proiectului de lege nr. 199/MF/BNM/2020 care își propune transpunerea în legislația națională a prevederilor *Directivei (UE) 2015/2366 privind serviciile de plată în cadrul pieței interne* (conform uzanțelor internaționale – PSD2), precum ar fi consultarea publică a proiectului, examinarea opiniilor/ propunerilor recepționate, organizarea ședințelor cu participarea autorităților, a participanților pieței serviciilor de plată (prestatori de servicii de plată bancari și nebancari), în vederea abordării diferitelor aspecte ale proiectului.

Transpunerea directivei europene în legislația națională reprezintă un exercițiu de continuare a alinierii cadrului de reglementare aferent serviciilor de plată la noile reglementări UE în domeniu, precum și constituie o necesitate în sensul asigurării premiselor corespunzătoare aderării comunității prestatorilor de servicii de plată din Republica Moldova la zona unică de plăți în euro (SEPA).

Printre principalele amendamente ale proiectului de transpunere a PSD2, enumerăm următoarele: noi metode și soluții în materie de plăți, mai multă claritate juridică a cadrului legal actual cu privire la serviciile de plată, setarea noilor reguli atât pentru prestatorii de servicii de plată existenți, cât și pentru cei care urmează să apară și, nu în ultimul rând, mai multă protecție a utilizatorilor serviciilor de plată.

1.2. Conceptul privind dezvoltarea domeniului de plăți din Republica Moldova

În vederea modernizării și dezvoltării infrastructurii de plăți, BNM în anul 2020 a elaborat și aprobat *Conceptul privind dezvoltarea domeniului de plăți din Republica Moldova*, care prevede implementarea a două proiecte.

Proiectele sunt orientate spre dezvoltarea sistemelor de plăți din Republica Moldova și modernizarea serviciilor de plăți, pentru a oferi comunității financiare din țara noastră infrastructuri de plată de o performanță potrivită așteptărilor și solicitărilor prestatorilor de servicii de plată, dar și instrumente de plată moderne, care ar corespunde necesităților consumatorilor individuali și corporativi.

Conform conceptului aprobat, vor fi întreprinse mai multe acțiuni privind dezvoltarea domeniului de plăți autohton. Acestea se referă la implementarea unei noi scheme de plată (plăți instant), trecerea la un format mai avansat al mesajelor de plată (ISO 20022), separarea logică a modulelor DBTR (sistemul de decontare pe baza brută în timp real) și CDN (sistemul de compensare cu decontare pe bază netă) ale SAPI și implementarea unui mecanism mai avansat de gestiune a limitelor de lichiditate de către participanții SAPI .

Măsurile vizate vor consolida sistemul de plăți din Republica Moldova, vor îmbunătăți administrarea riscurilor operaționale și de lichiditate și vor facilita implementarea unor noi instrumente de plată. De asemenea, se vor crea premise pentru dezvoltarea eficientă a plăților inovative, inclusiv a celor mobile, cu decontarea finală imediată și posibilitatea reutilizării imediate a mijloacelor bănești primite. Ca urmare, circuitul fluxurilor economice va deveni mai facil, sectorul plăților inovative va avea o capacitate mai bună de atragere a investițiilor și va crește viteza de circulație a banilor în economie. Acestea vor aduce beneficii la mai multe niveluri - prestatorilor de servicii de plată și consumatorilor finali (persoane fizice), de asemenea, operatorilor economici și autorităților.

Finalizarea proiectelor se preconizează pentru anul 2022 -modernizarea SAPI și anul 2023 – implementarea schemei de plăți instant.

Capitolul 2. Supravegherea infrastructurilor pieței financiare din Republica Moldova

Infrastructurile pieței financiare (IPF) dețin un rol important în vederea asigurării stabilității sistemului financiar. Serviciile furnizate de către IPF sunt critice întrucât oricare defecțiune a acestora poate afecta implementarea politicii monetare, precum și promovarea încrederii publicului în efectuarea plăților fără numerar. Ținând cont de rolul său central în cadrul unei economii, IPF se supune unor practici riguroase de gestiune a riscurilor și necesită a fi rezistente la stres.

Banca Națională a Moldovei deține mandatul legal de a exercita funcția de supraveghere (oversight), acesta fiind expres stipulat în Legea nr. 548/1995 și Legea nr. 114/2012. Astfel, conform art. 5 alin. (1) lit. f) și m) din Legea nr. 548/1995, BNM **supraveghează infrastructurile pieței financiare**, în condițiile stabilite de lege și promovează funcționarea stabilă și eficientă a acestora, precum și licențiază, reglementează și supraveghează activitatea de prestare a serviciilor de plată și de emiteră a monedei electronice.

Această atribuție este realizată în corespundere cu cele mai bune practici internaționale, precum și cu recomandările, principiile, standardele din acest domeniu emise de Banca Reglementelor Internaționale, Banca Centrală Europeană, Fondul Monetar Internațional, Banca Mondială etc.

Politica de supraveghere a sistemului de plăți în Republica Moldova, aprobată prin Hotărârea Comitetului executiv al BNM nr. 299 din 27.10.2016, detaliază atribuția expusă în lege și nominalizează sistemele de plăți din RM care sunt supuse supravegherii de către BNM (a se vedea Figura 2).

Figura 2. Lista sistemelor și componentelor sistemelor de plăți din Republica Moldova supuse supravegherii de către BNM la finele anului 2020

1. Sistemele de plăți

- Sistemul automatizat de plăți interbancare (SAPI)

2. Sistemele de compensări și decontări ale valorilor mobiliare

- Sistemul Depozitarului central unic al valorilor mobiliare (SDCU)

3. Instrumentele de plată

- Cardurile de plată
- Transferurile de credit
- Debitările directe

4. Sistemele automatizate de deservire la distanță (SADD)

5. Remiterile de bani

În baza informației obținute în cadrul monitorizării zilnice/lunare/trimestriale, Banca

Națională efectuează evaluarea periodică a conformării sistemelor de plăți și decontări la cerințele expuse în actele normative în vigoare și la standardele internaționale aplicabile.

Standardele internaționale care se aplică la evaluarea periodică a *SAPI* (și evaluarea ulterioară a DCU) sunt *Principiile aferente infrastructurilor pieței financiare*, emise de Banca Reglementărilor Internaționale (BIS) și Organizația Internațională a Comisiilor Valorilor Mobiliare (IOSCO).

La exercitarea funcției de supraveghere a instrumentelor de plată fără numerar și a sistemelor automatizate de deservire la distanță (SADD), Banca Națională a Moldovei efectuează următoarele:

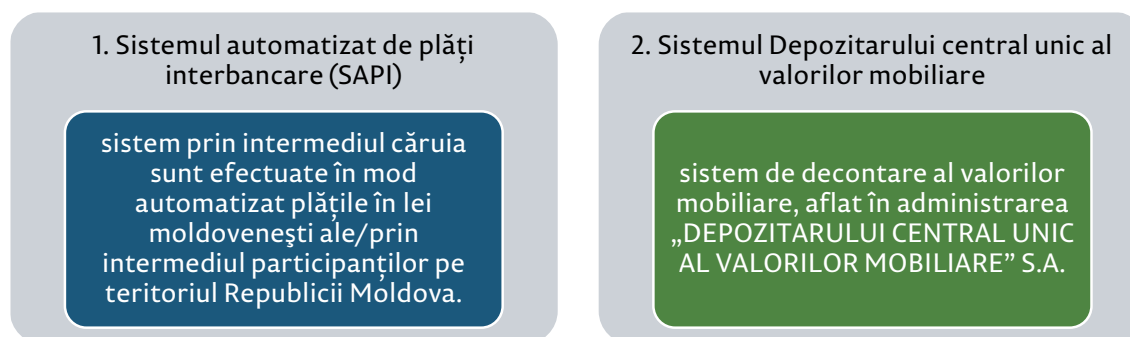
- ① | **Colectează date** privind siguranța și eficiența utilizării instrumentelor de plată fără numerar și a SADD. Datele folosite în scopul supravegherii sunt din rapoartele prezentate de către prestatorii de servicii de plată (în continuare - PSP), din informațiile obținute în cadrul controalelor pe teren, precum și informațiile din sursele media (internet, presa scrisă etc.);
- ② | **Monitorizează apariția noilor tehnologii în domeniu.** Evoluțiile înregistrate în domeniul tehnologiilor informaționale influențează în mod direct caracteristicile serviciilor de plată și implicit nivelul de siguranță și eficiență a instrumentelor de plată fără numerar, SADD. Valorificarea acestor evoluții presupune consolidarea supravegherii și adaptarea continuă la riscurile generate de apariția noilor metode de plată;
- ③ | **Analizează și determină indicatorii de eficiență și siguranță** privind instrumentele de plată, în baza informației și a datelor obținute atât de la PSP, cât și ca urmare a cercetărilor proprii în vederea identificării situației actuale și a evoluțiilor recente în utilizarea instrumentelor de plată fără numerar/SADD, precum și a măsurilor ce pot fi întreprinse pentru îmbunătățirea valorii indicatorilor menționați;
- ④ | **Întreprinde măsurile relevante.** În cazul constatării abaterilor la indicatorii aferenți siguranței și eficienței instrumentelor de plată/SADD, Banca Națională intervine prin ajustarea cadrului normativ, formularea de recomandări sau întreprinderea altor măsuri potrivite pentru sporirea solidității acestora.

În ceea ce privește evaluarea periodică a pieței serviciilor de remitere de bani, aceasta este efectuată în baza *Principiilor generale pentru serviciile de remiteri internaționale*, emise de Banca Reglementelor Internaționale și Banca Mondială.

Capitolul 3. Sistemele de plăți și decontări de importanță sistemică

Sistemele, în funcționarea cărora o întrerupere ar putea periclita siguranța și stabilitatea sistemului de plăți și/sau a piețelor financiare, sunt considerate a fi de importanță sistemică. Dintre sistemele ce cad sub incidența supravegherii realizate de BNM, conform atribuțiilor sale, au fost desemnate două sisteme de importanță sistemică.

Figura 3. Sistemele de importanță sistemică care cad sub supravegherea BNM:

3.1. Sistemul automatizat de plăți interbancare

SAPI este operațional din anul 2006 și este administrat de Banca Națională a Moldovei. SAPI este compus din sistemul de decontare pe bază brută în timp real (sistemul **DBTR**) și sistemul de compensare cu decontare pe bază netă (sistemul **CDN**). Sistemul DBTR este destinat prelucrării plăților urgente și de mare valoare, iar sistemul CDN este destinat procesării plăților de mică valoare. În calitate de administrator al SAPI, pe parcursul anului 2020, Banca Națională a Moldovei a monitorizat continuu activitatea participanților la sistem și a testat capacitatea acestora de a reacționa în situații de incident. În urma aplicării măsurilor menționate s-a constatat că participanții au activat în mod corespunzător, fără a induce riscuri în sistem și dispun de capacitățile necesare de a acționa prompt și eficient în astfel de situații.

Pe parcursul anului 2020, doi prestatori de servicii de plată nebankari au obținut calitatea de participant la SAPI, astfel, la sfârșitul anului 2020, în SAPI erau înregistrați **19 participanți**:

-
- Banca Națională a Moldovei;
 - 11 bănci licențiate de Banca Națională a Moldovei;
 - 2 prestatori de servicii de plată nebankari;
 - Centrul de casă și decontări din or. Tiraspol;
 - Trezoreria de Stat din cadrul Ministerului Finanțelor, inclusiv și în calitate de participant mandatat;
 - Depozitarul central unic al valorilor mobiliare;
 - Fondul de garantare a depozitelor în sistemul bancar.
-

În anul 2020, prin intermediul SAPI a fost procesat un volum total de **12,6 mil.** tranzacții în valoare de **1,1 bil. lei**, diminuându-se ca număr cu 7,3 la sută și majorându-se ca valoare cu 5,4 la sută comparativ cu anul 2019. Volumul maxim al plăților decontate zilnic în SAPI a fost atins pe 28 decembrie 2020, fiind decontate 105,5 mii de plăți.

Tabelul 1. Tranzacții procesate prin intermediul SAPI

Plăți anul 2020	Număr	Valoare
DBTR	1 250 709	1 014 128 718 456
<i>Retail*</i>	1 228 150	294 629 362 136
<i>Non-retail*</i>	22 559	719 499 356 320
CDN	11 326 282	62 053 030 605
Total plăți	12 576 991	1 076 181 749 061
Medii zilnice		
DBTR	4,9 mii	4,0 mld.
<i>Retail</i>	4,9 mii	1,2 mld.
<i>Non-retail</i>	89	2,8 mld.
CDN	44,8 mii	245,3 mil.
Valoarea medie a tranzacției		
DBTR	810,8 mii	
<i>Retail</i>	239,9 mii	
<i>Non-retail</i>	31,9 mil.	
CDN	5,5 mii	

**tranzacții retail* - transferuri inițiate de către participanți în numele clienților (transferuri ordinare, transferuri aferente plăților bugetare, percepere incontestabilă care se referă/nu se referă la bugetul public național, debitare directă aferentă serviciilor guvernamentale, alte transferuri);

**tranzacții non-retail* - transferuri inițiate de către participanți în nume și pe cont propriu (operațiuni de eliberare a numerarului, operațiuni cu valori mobiliare pe piața secundară, operațiuni cu valori mobiliare și de politică monetară, transferuri de credit ordinare interbancare, transferuri privind depozitele "overnight", alte transferuri)

Transferurile inițiate de către participanți în numele clienților a constituit în anul de referință **99,8 la sută** din numărul plăților efectuate prin SAPI și **33,1 la sută** din valoarea totală a transferurilor efectuate (**66,9 la sută** din valoarea operațiunilor fiind preponderent operațiuni aferente politicii monetare).

Diagrama 1. Numărul documentelor de plată inițiate de către participanți în numele clienților, 2018-2020

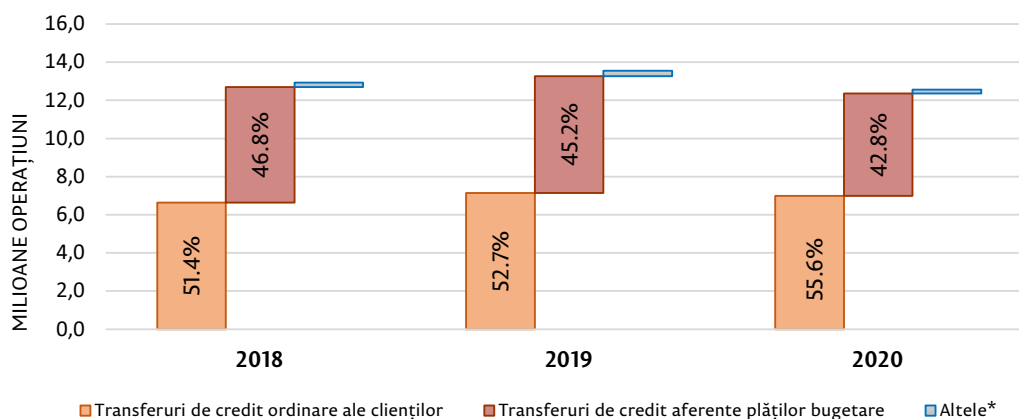
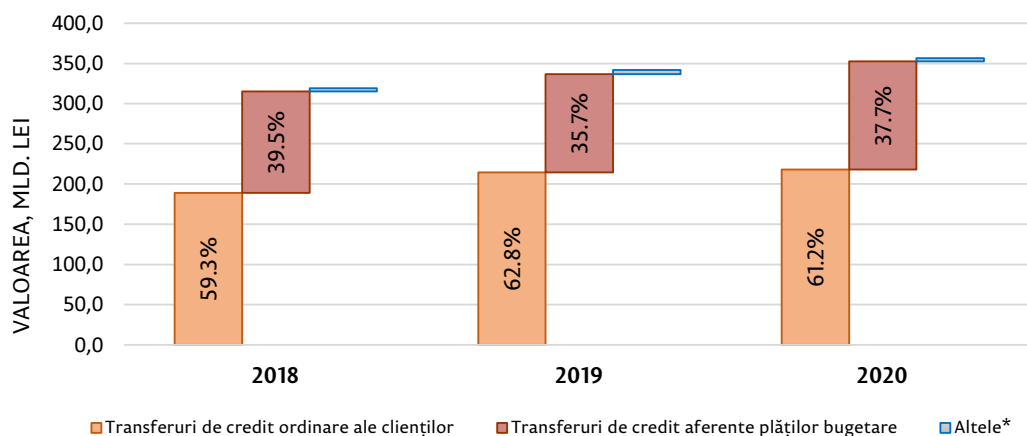

Diagrama 2. Valoarea documentelor de plată inițiate de către participanți în numele clienților, 2018-2020

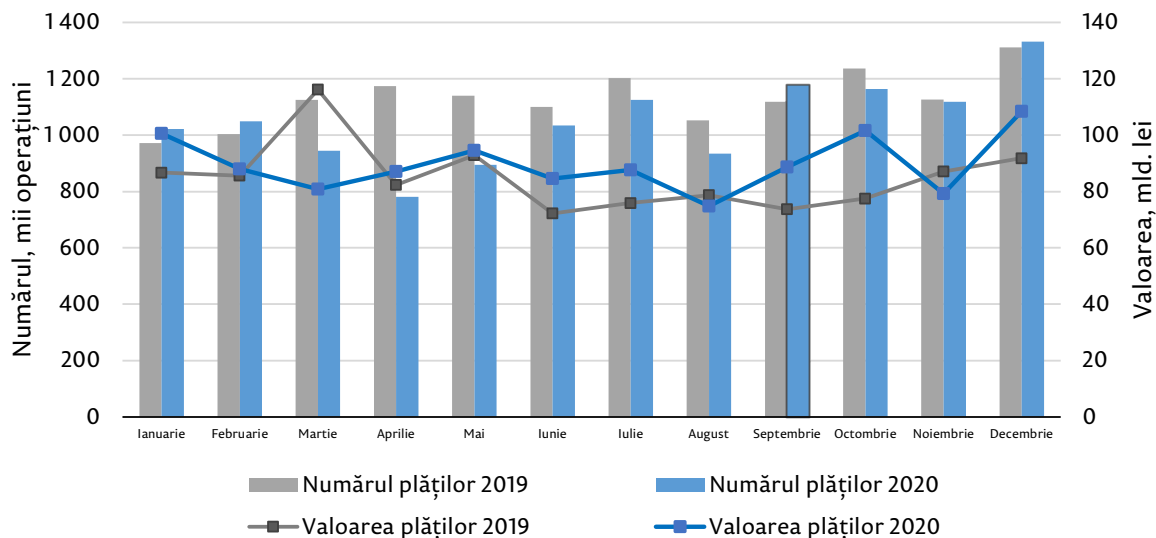

Notă: Datele includ și transferurile inițiate de BNM și DCU

*Altele - Restituirea sumei în mod eronat, achitarea serviciilor prestate de BNM în cadrul SAPI, perceperea incontestabilă (care nu se referă la plățile în bugetul public național), perceperea incontestabilă (care se referă la plățile în bugetul public național), transferuri programate, debitarea directă aferentă Serviciului Guvernamental de Plăți Electronice).

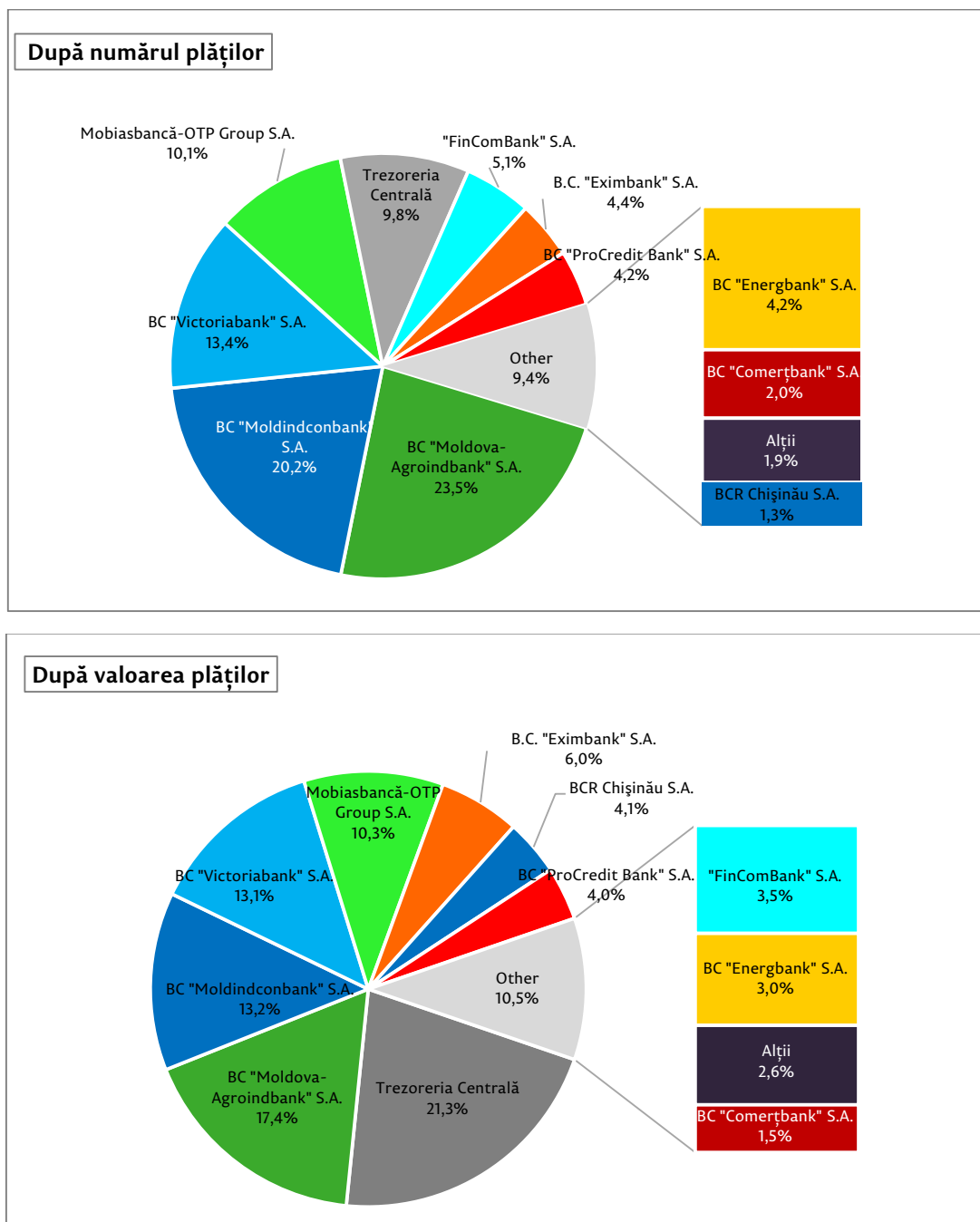
Din diagramele prezentate mai sus se constată că numărul transferurilor de credit ordinare ale clienților crește de la an la an comparativ cu transferurile de credit aferente plăților bugetare, ceea ce reprezintă o tendință pozitivă.

Diagrama 3. Numărul și valoarea plăților procesate lunar prin intermediul SAPI, 2019-2020

Ținând cont de datele reprezentate în diagrama 3, se constată că, în perioada martie – mai 2020, numărul plăților procesate în SAPI a înregistrat, pe fondul situației pandemice, o diminuare semnificativă comparativ cu lunile similare ale anului precedent. În lunile ulterioare, trendul plăților procesate lunar a atins valori comparabile cu cele ale anului 2019, iar în septembrie și decembrie se observă deja o depășire a numărului de plăți procesate în aceleași luni ale anului 2019.

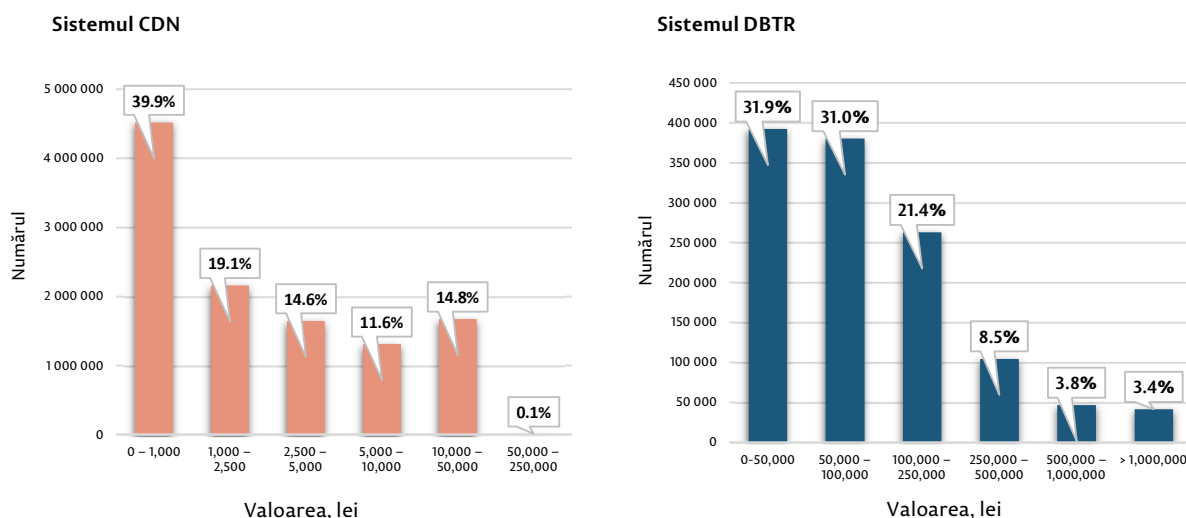
Diagrama 4. Ponderea participanților în SAPI conform documentelor inițiate în numele clienților

Notă: Datele nu includ transferurile inițiate de BNM și DCU

Rata de concentrare (calculată ca sumă a celor mai mari cinci cote individuale de participare din perspectiva ordinelor de plată decontate) a constituit 77,0 la sută ca număr de plăți decontate și 75,3 la sută ca valoare.

Diagrama 5. Distribuția numărului de plăți în SAPI, în funcție de valoarea tranzacției, anul 2020

Pe parcursul anului 2020, **disponibilitatea** medie a sistemului pentru participanți a constituit **99,9 la sută**, ceea ce ilustrează posibilitatea participanților de a utiliza SAPI, fără discontinuități sau incidente, pe durata programului de funcționare.

3.2. Sistemul Depozitarului central unic al valorilor mobiliare

Sistemul DCU este operațional din 31 iulie 2018 și este administrat de către Depozitarul central unic de valori mobiliare.

La finele anului 2020, în cadrul sistemului DCU erau înregistrați **20 de participanți**, dintre care:

- Banca Națională a Moldovei;
- 11 bănci licențiate de Banca Națională a Moldovei;
- Fondul de garantare a depozitelor în sistemul bancar;
- 7 societăți de investiții nebancale.

Totodată, la sfârșitul anului 2020 în cadrul sistemului DCU erau înregistrați **201 de emitenți**:

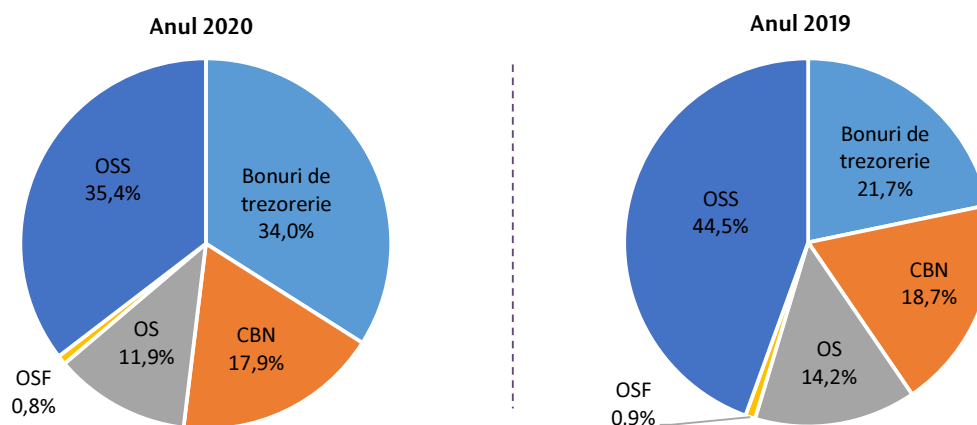
- Banca Națională a Moldovei;
- Ministerul Finanțelor;
- 199 societăți pe acțiuni.

Pe parcursul anului 2020, în conformitate cu prevederile art. 46, pct. (4) lit. c din *Legea nr. 234/2016 cu privire la Depozitarul central unic al valorilor mobiliare*, s-a derulat a treia etapă de transmitere a registrelor deținătorilor de valori mobiliare emise de societățile pe acțiuni. Societățile de registru și emitenții care țineau registrul deținătorilor de valori mobiliare de sine stătător, au transmis către DCU registrele societăților pe acțiuni, în care statul deține cote în capitalul social și registrele societăților pe acțiuni, care întrunesc criteriile de entități mari.

Servicii de înregistrare a valorilor mobiliare prestate de DCU

La finele anului 2020, în sistemul DCU erau înregistrate 298,7 mil. valori mobiliare de tip VMS și CBN la valoarea nominală de 35,6 mld. lei. Structura instrumentelor financiare înregistrate în funcție de tipul acestora este prezentată în Diagrama 6.

Diagrama 6. Structura instrumentelor înregistrate în sistemul DCU de tip VMS și CBN, în funcție de valoarea nominală

Din punctul de vedere al **valorii instrumentelor înregistrate de tip VMS și CBN**, structura este următoarea:

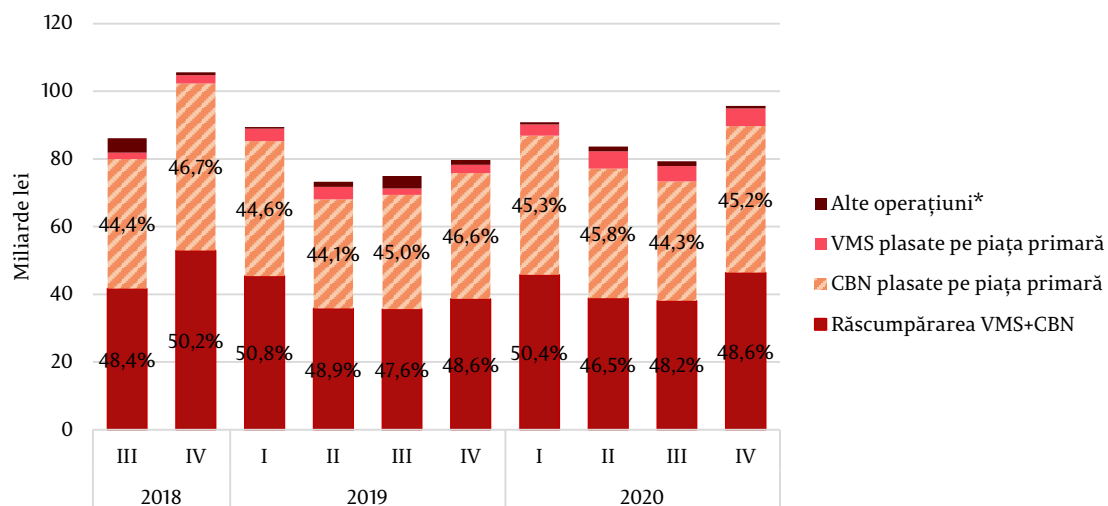
- 35,4 la sută (12,6 mld. lei) - obligațiuni de stat (OSS);
- 34,0 la sută (12,1 mld. lei) - bonuri de trezorerie;
- 17,9 la sută (6,4 mld. lei) - CBN;
- 11,9 la sută (4,2 mld. lei) - obligațiuni de stat cu rată fixă a dobânzii (OS);
- 0,8 la sută (289,5 mil. lei) - obligațiuni de stat cu rata flotanta a dobânzii (OSF).

Totodată, la finele anului 2020, în sistemul DCU erau înregistrate **890,5 mil. valori mobiliare corporative (VMC)**, dintre care 888,2 mil. acțiuni ordinare și 2,3 mil. acțiuni preferențiale. Valoarea totală a VMC a constituit pentru perioada de referință 11,9 mld. lei, dintre care 99,9 la sută din valoarea totală a VMC reprezentau acțiunile ordinare.

Servicii de decontare

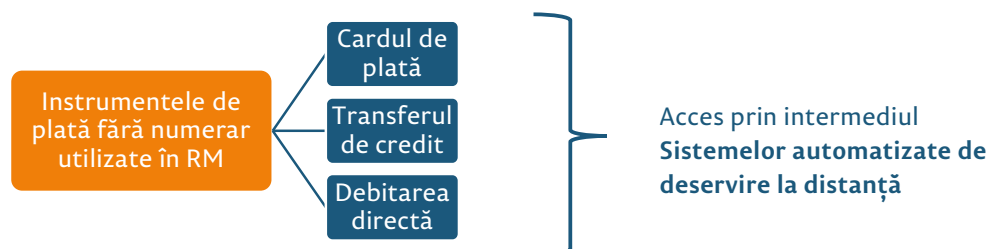
Pe parcursul anului 2020, în sistemul DCU au fost decontate 6 376 ordine de transfer în valoare de 349,2 mld. lei. Cea mai semnificativă pondere în valoarea operațiunilor decontate o dețin răscumpărările VMS și CBN, precum și CNB-urile plasate pe piața primară. Structura detaliată a operațiunilor este redată în diagrama de mai jos.

Diagrama 7. Structura valorii operațiunilor decontate prin sistemul DCU

Pe parcursul anului 2020, în sistemul DCU au fost înregistrate 4 incidente, care nu au afectat continuitatea sistemului.

Capitolul 4. Instrumentele de plată

4.1. Cardurile de plată

Tabelul 2. Tendințele generale ale pieței cardurilor de plată emise în Republica Moldova, în funcție de principalele caracteristici

Denumirea articolului	Anul 2020		Anul 2019		Evoluția în dinamică 2020 / 2019 %
	număr unit.	structura %	număr unit.	structura %	
Numărul de carduri aflate în circulație la sfârșitul perioadei analizate - total	2 182 076	100%	2 012 566	100%	▲ 8,4%
<i>a) emise în cadrul sistemului:</i>					
card emis sub mărcile SPCP "Visa International"	1 157 583	53,0%	1 052 648	52,3%	▲ 10,0%
card emis sub mărcile SPCP "MasterCard WorldWide"	1 021 182	46,8%	954 485	47,4%	▲ 7,0%
card emis sub mărcile SPCP „American Express”	3 311	0,2%	5 433	0,3%	▼ -39,1%
<i>b) după proveniența mijloacelor:</i>					
card de debit	2 132 707	97,7%	1 968 003	97,8%	▲ 8,4%
card de credit	49 369	2,3%	44 563	2,2%	▲ 10,8%
<i>c) pe caracteristica „condițiile emiterii”</i>					
card personalizat, emis în baza proiectelor salariale	961 321	44,1%	979 507	48,7%	▼ -1,9%
card personalizat, emis în baza proiectelor sociale	395 033	18,1%	396 471	19,7%	▼ -0,4%
card personalizat, emis în condiții generale	765 287	35,1%	598 628	29,7%	▲ 27,8%
card personificat*	60 435	2,8%	37 960	1,9%	▲ 59,2%
card preplătit	0	0,0%	0	0,0%	0,0%
<i>d) pe tipul soluției tehnice</i>					
card de proximitate (contactless)	1 748 825	80,1%	1 392 338	69,2%	▲ 25,6%
card hibrid	428 492	19,6%	610 757	30,3%	▼ -29,8%
card cu bandă magnetică	2 580	0,1%	7 025	0,3%	▼ -63,3%
card virtual	2 179	0,1%	2 446	0,1%	▼ -10,9%
<i>e) după tipul deținătorului</i>					
card personal	2 164 607	99,2%	1 999 146	99,3%	▲ 8,3%
card business	17 469	0,8%	13 420	0,7%	▲ 30,2%
<i>f) după gradul de utilizare</i>					
card activ **	1 324 843	60,7%	1 227 675	61,0%	▲ 7,9%
inclusiv: salarial	649 476	67,6%	633 127	64,6%	▲ 2,6%
inclusiv: social	316 442	80,1%	294 561	74,3%	▲ 7,4%
inclusiv: general	334 517	43,7%	279 109	46,6%	▲ 19,9%
inclusiv: personificat	24 408	40,4%	20 878	55,0%	▲ 16,9%
card inactiv	857 233	39,3%	784 891	39,0%	▲ 9,2%

* card personificat - card de plată care este atașat la un cont de plăți și pe care nu este tipărită/embosată informația despre client.

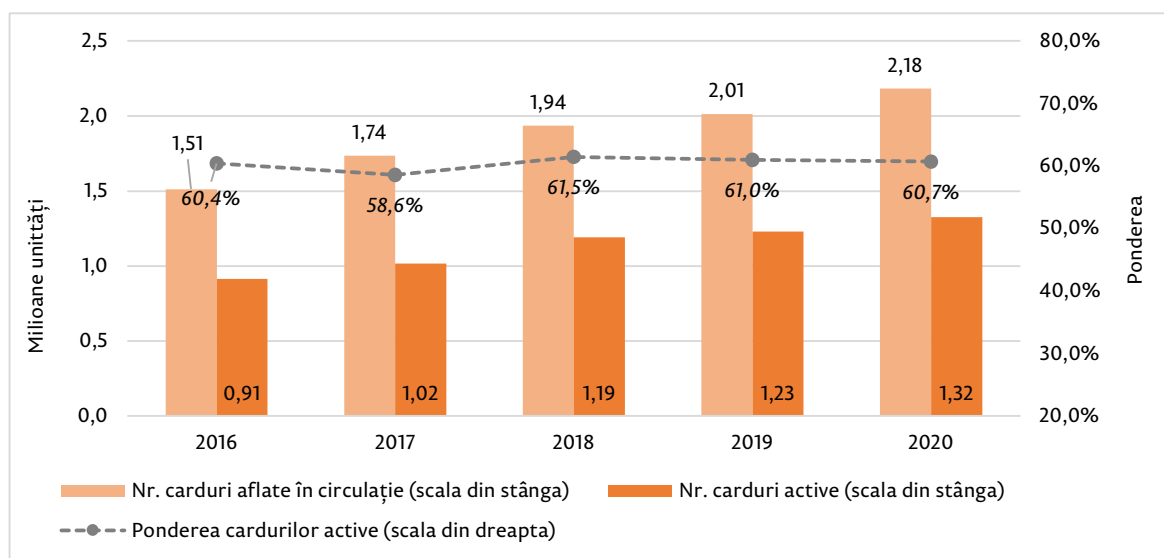
** card activ - card de plată prin care s-a efectuat cel puțin o operațiune financiară pe parcursul unui trimestru.

La sfârșitul anului 2020, numărul cardurilor aflate în circulație, emise de prestatorii de servicii de plată din țară a constituit 2,18 mil. unități.

După soluția tehnică, cardurile de proximitate au constituit 89,2 la sută din numărul total al cardurilor emise pe parcursul anului 2020 și 80,2 la sută din ponderea totală a cardurilor aflate în circulație.

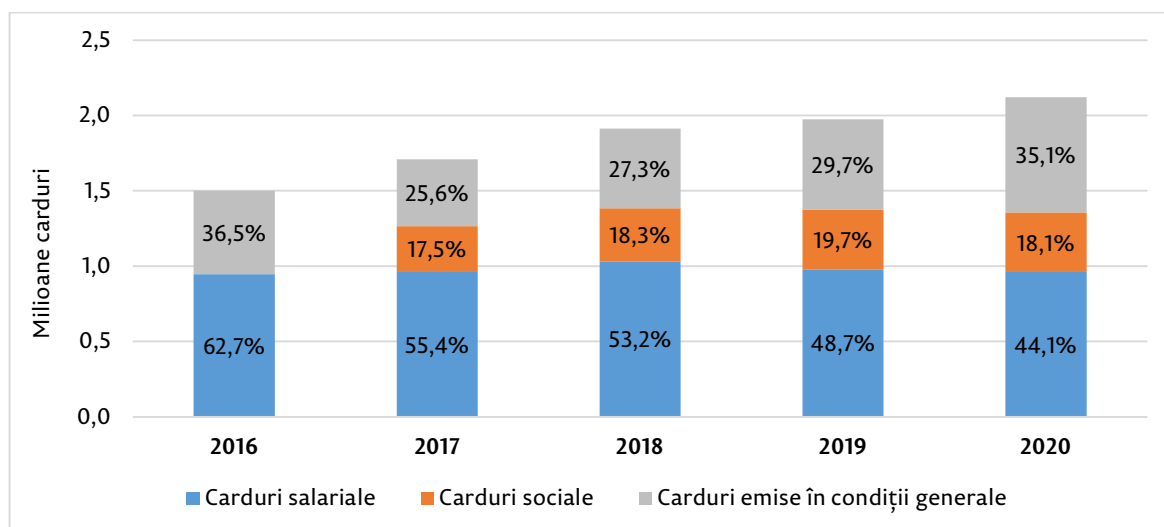
În ultimii patru ani, numărul cardurilor de proximitate s-a majorat de aproximativ 5 ori, ceea ce a contribuit la înlocuirea treptată a cardurilor hibride care, la rândul lor, au substituit anterior cardurile cu bandă magnetică.

Diagrama 8. Numărul cardurilor de plată aflate în circulație, 2016-2020

Sursa: PSP raportori

Diagrama 9. Evoluția numărului cardurilor de plată aflate în circulație, în funcție de condițiile emiterii, 2016-2020¹

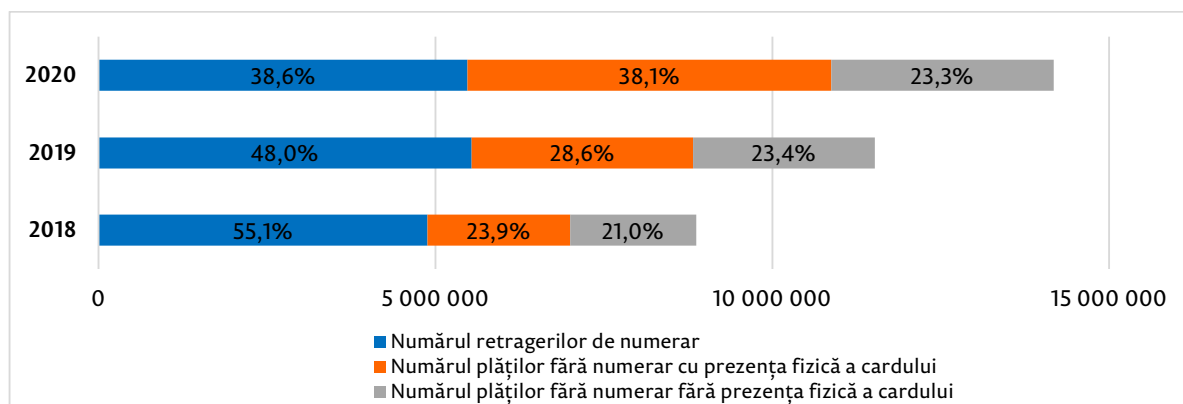

Notă: Până în trimestrul II 2017, băncile raportau cardurile personalizate, emise în baza proiectelor sociale sub același cod ca și cele în baza proiectelor salariale.

Sursa: PSP raportori

Cardurile sociale sunt categoria cu cea mai mică pondere în totalul cardurilor aflate în circulație, însă cu cea mai înaltă rată a cardurilor active (80,1 la sută din totalul cardurilor sociale aflate în circulație). Dacă inițial, cardurile sociale erau percepute de utilizatori ca un instrument de retragere a numerarului provenit din transferuri ale prestațiilor sociale, treptat se conturează tendința utilizării cardurilor sociale din ce în ce mai frecvent la achitări fără numerar. Ponderea plăților fără numerar în numărul total al operațiunilor efectuate cu cardurile sociale s-a majorat în doar 3 ani de la 44,9 la sută în anul 2018, la 61,4 la sută în anul 2020, apropiindu-se astfel de ponderea generală a PFN de 73,2 la sută.

Diagrama 10. Evoluția numărului operațiunilor efectuate cu cardurile sociale aflate în circulație, 2018-2020

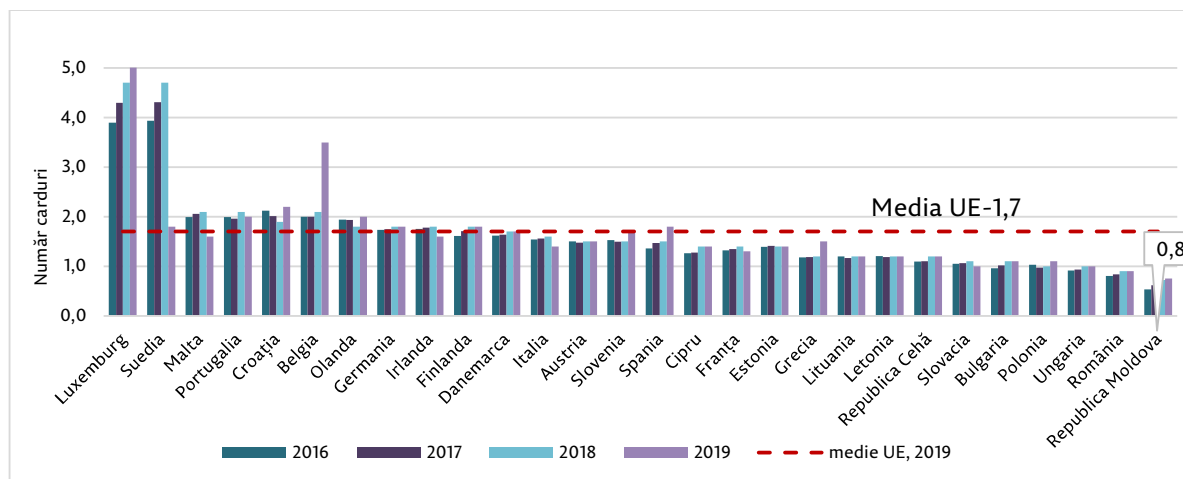

Sursa: PSP raportori

¹ Diagrama nu conține informația cu privire la cardurile personificate, care constituie 2,8 la sută din numărul total de carduri aflate în circulație în anul 2020

În anul 2020, din numărul total al operațiunilor efectuate cu cardurile sociale, 38,6 la sută au constituit operațiuni de retrageri de numerar, însă valoric acestea au reprezentat 80,0 la sută din totalul operațiunilor efectuate. În timp ce numărul retragerilor de numerar a rămas aproximativ constant pe parcursul ultimilor 3 ani, numărul plăților fără numerar s-a majorat de 2,2 ori.

Diagrama 11. Numărul cardurilor de plată per capita în Republica Moldova și UE

Indicatorul saturației cardurilor de plată din Republica Moldova a atins nivelul de 0,8 la finele anului 2020. Astfel, conform acestui indicator, 4 din 5 locuitori ai Republicii Moldova dețin un card de plată. Spre comparație, la sfârșitul anului 2019, media UE a constituit 1,7 carduri per capita.

Operațiuni efectuate cu cardurile emise de prestatorii de servicii de plată din Republica Moldova, precum și operațiuni efectuate în țară cu carduri emise de prestatorii de servicii de plată din străinătate

Tabelul 3. Numărul operațiunilor efectuate prin intermediul cardurilor de plată

	Denumire articol	Anul 2020		Anul 2019		Evoluția (2020 / 2019)		
		număr	%	număr	%	%		
Operațiuni efectuate cu carduri emise în RM	plăți fără numerar	Total plăți fără numerar	70 257 642	73,2%	50 917 837	64,3%		38,0%
		card de debit	67 562 973	96,2%	48 848 364	95,9%		38,3%
		card de credit	2 694 669	3,8%	2 069 473	4,1%		30,2%
		Visa	37 655 815	53,6%	26 872 522	52,8%		40,1%
		MasterCard	32 570 268	46,4%	24 000 975	47,1%		35,7%
		American Express	31 559	0,0%	44 340	0,1%		-28,8%
		în rețeaua proprie a băncilor (on-us)	27 264 146	38,8%	17 322 572	34,0%		57,4%
		în rețeaua altor bănci din RM	31 096 005	44,3%	20 011 385	39,3%		55,4%
		în străinătate	11 897 491	16,9%	13 583 880	26,7%		-12,4%
		cu prezența fizică a cardului	46 509 049	66,2%	31 681 316	62,2%		46,8%
		fără prezența fizică a cardului: platforme de comerț electronic (e-commerce)	11 005 317	15,7%	10 967 194	21,5%		0,3%
		fără prezența fizică a cardului: sisteme automatizate de deservire la distanță	11 400 661	16,2%	7 518 877	14,8%		51,6%
		alte*	1 342 615	1,9%	750 450	1,5%		78,9%
		retrageri de numerar	Total retrageri de numerar	25 770 364	26,8%	28 245 826	35,7%	
	card de debit		25 153 901	97,6%	27 509 334	97,4%		-8,6%
	card de credit		616 463	2,4%	736 492	2,6%		-16,3%
	Visa		13 608 861	52,8%	14 458 078	51,2%		-5,9%
	MasterCard		12 160 336	47,2%	13 786 034	48,8%		-11,8%
	American Express		1 167	0,0%	1 714	0,0%		-31,9%
	în rețeaua proprie a băncilor (on-us)		23 995 714	93,1%	26 369 914	93,4%		-9,0%
în rețeaua altor bănci din RM	1 586 903		6,2%	1 604 403	5,7%		-1,1%	
în străinătate	187 747	0,7%	271 509	1,0%		-30,9%		
Total număr de operațiuni		96 028 006	100%	79 163 663	100%		21,3%	
Operațiuni efectuate în RM cu carduri emise în străinătate	plăți fără numerar	Total plăți fără numerar	7 028 987	80,1%	6 158 186	77,1%		14,1%
		Visa	2 980 478	42,4%	2 648 815	43,0%		12,5%
		MasterCard	4 043 959	57,5%	3 499 260	56,8%		15,6%
		American Express	4 550	0,1%	10 111	0,2%		-55,0%
		cu prezența fizică a cardului	6 198 068	88,2%	5 416 520	88,0%		14,4%
		fără prezența fizică a cardului	830 919	11,8%	741 666	12,0%		12,0%
	retrageri de numerar	Total retrageri de numerar	1 741 654	19,9%	1 829 597	22,9%		-4,8%
		Visa	905 173	52,0%	890 409	48,7%		1,7%
		MasterCard	836 140	48,0%	938 397	51,3%		-10,9%
		American Express	341	0,0%	791	0,0%		-56,9%
		Total număr de operațiuni	8 770 641	100%	7 987 783	100%		9,8%

*Poștă/ email/ telefon (MO/TO)/ key entry sau la ghișeul băncii

Tabelul 4. Valoarea operațiunilor efectuate prin intermediul cardurilor de plată

	Denumire articol	Anul 2020		Anul 2019		Evoluția (2020 / 2019)		
		lei	%	lei	%	%		
Operațiuni efectuate cu carduri emise în RM	plăți fără numerar	Total plăți fără numerar	21 764 708 599	28,8%	17 208 032 297	24,8%	▲	26,5%
		card de debit	20 733 284 976	95,3%	16 302 478 159	94,7%	▲	27,2%
		card de credit	1 031 423 623	4,7%	905 554 138	5,3%	▲	13,9%
		Visa	12 010 298 446	55,2%	9 256 274 331	53,8%	▲	29,8%
		MasterCard	9 740 650 980	44,8%	7 927 743 770	46,1%	▲	22,9%
		American Express	13 759 173	0,1%	24 014 196	0,1%	▼	-42,7%
		în rețeaua proprie a băncilor (on-us)	7 713 283 623	35,4%	4 755 388 656	27,6%	▲	62,2%
		în rețeaua altor bănci din RM	8 576 028 843	39,4%	5 782 175 242	33,6%	▲	48,3%
		în străinătate	5 475 396 133	25,2%	6 670 468 399	38,8%	▼	-17,9%
		cu prezența fizică a cardului	12 674 731 072	58,2%	9 763 444 401	56,7%	▲	29,8%
		fără prezența fizică a cardului: platforme de comerț electronic (e-commerce)	4 768 470 795	21,9%	4 625 437 059	26,9%	▲	3,1%
		fără prezența fizică a cardului: sisteme automatizate de deservire la distanță	3 661 801 422	16,8%	2 239 954 789	13,0%	▲	63,5%
		Alte*	659 705 310	3,0%	579 196 048	3,4%	▲	13,9%
		retrageri de numerar	Total retrageri de numerar	53 882 642 194	71,2%	52 203 215 771	75,2%	▲
	card de debit		52 762 731 219	97,9%	50 843 445 477	97,4%	▲	3,8%
	card de credit		1 119 910 975	2,1%	1 359 770 294	2,6%	▼	-17,6%
	Visa		29 584 249 411	54,9%	27 881 029 284	53,4%	▲	6,1%
	MasterCard		24 292 598 634	45,1%	24 317 787 951	46,6%	▼	-0,1%
	American Express		5 794 149	0,01%	4 398 536	0,01%	▲	31,7%
	în rețeaua proprie a băncilor (on-us)		51 490 461 733	95,6%	49 921 788 739	95,6%	▲	3,1%
	în rețeaua altor bănci din RM	1 720 883 912	3,2%	1 500 745 804	2,9%	▲	14,7%	
	în străinătate	671 296 549	1,2%	780 681 228	1,5%	▼	-14,0%	
	Total valoarea operațiunilor		75 647 350 793	100%	69 411 248 068	100%	▲	9,0%
Operațiuni efectuate în RM cu carduri emise în străinătate	plăți fără numerar	Total plăți fără numerar	3 310 844 795	40,4%	4 044 462 123	46,8%	▼	-18,1%
		Visa	1 753 957 655	53,0%	2 187 566 152	54,1%	▼	-19,8%
		MasterCard	1 545 801 950	46,7%	1 826 397 054	45,2%	▼	-15,4%
		American Express	11 085 190	0,3%	30 498 917	0,8%	▼	-63,7%
		cu prezența fizică a cardului	2 480 754 580	74,9%	2 728 798 909	67,5%	▼	-9,1%
		fără prezența fizică a cardului	830 090 215	25,1%	1 315 663 214	32,5%	▼	-36,9%
	retrageri de numerar	Total retrageri de numerar	4 892 466 619	59,6%	4 589 623 933	53,2%	▲	6,6%
		Visa	2 596 161 201	53,1%	2 249 850 031	49,0%	▲	15,4%
		MasterCard	2 294 767 621	46,9%	2 334 981 443	50,9%	▼	-1,7%
		American Express	1 537 797	0,0%	4 792 459	0,1%	▼	-67,9%
Total valoarea operațiunilor		8 203 311 414	100%	8 634 086 056	100%	▼	-5,0%	

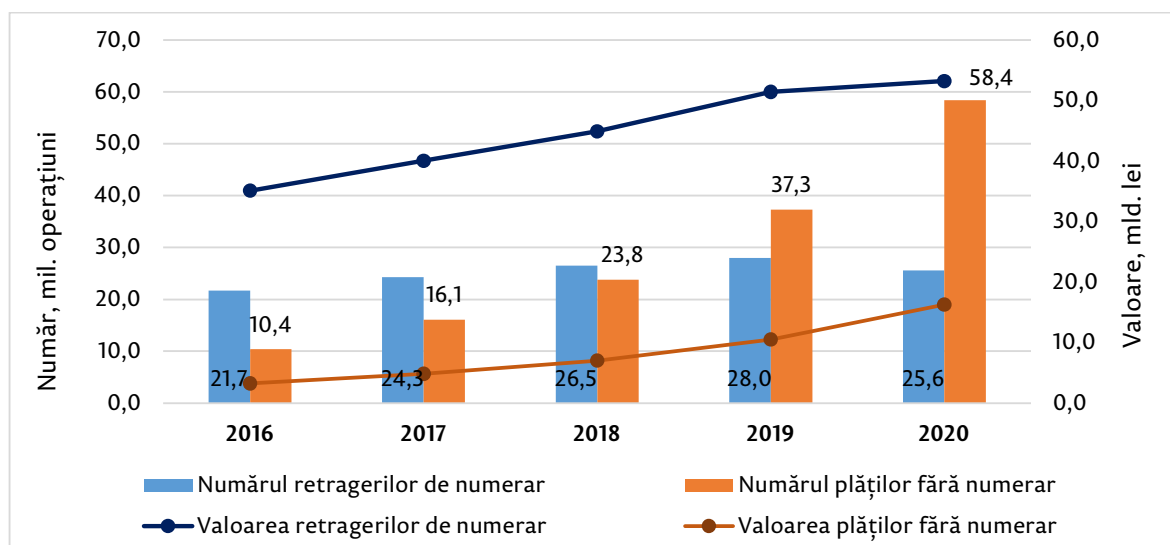
*Poștă/ email/ telefon (MO/TO)/ key entry sau la ghișeu băncii

În anul 2020, PFN efectuate cu cardurile emise în Republica Moldova au constituit 70,3 mil. plăți în valoare de 21,8 mld. lei. Aceste operațiuni s-au majorat față de anul precedent cu 38,0 la sută ca număr și cu 26,5 la sută ca valoare. Totodată, ponderea acestora a constituit 73,2 la sută din numărul total al operațiunilor efectuate și 28,8 la sută din valoarea totală.

În comparație, retragerile de numerar au constituit 25,8 mil. operațiuni în valoare de 53,9 mld. lei, în scădere cu 8,8 la sută ca număr și în creștere cu 3,2 la sută ca valoare față de anul precedent.

O evoluție semnificativă pe parcursul anului 2020 a înregistrat numărul **PFN efectuate cu cardurile prin intermediul SADD**. Datorită comodității oferite utilizatorilor la achitarea serviciilor disponibile în aplicațiile SADD, precum și în contextul unui flux continuu de inovare a aplicațiilor sau funcționalităților de plată oferite de PSP, numărul tranzacțiilor s-a majorat cu 51,6 la sută față de anul 2019, iar valoarea acestora s-a majorat cu 63,5 la sută.

Diagrama 12. Numărul și valoarea operațiunilor domestice efectuate cu cardurile de plată, 2016-2020

Sursa: PSP raportori

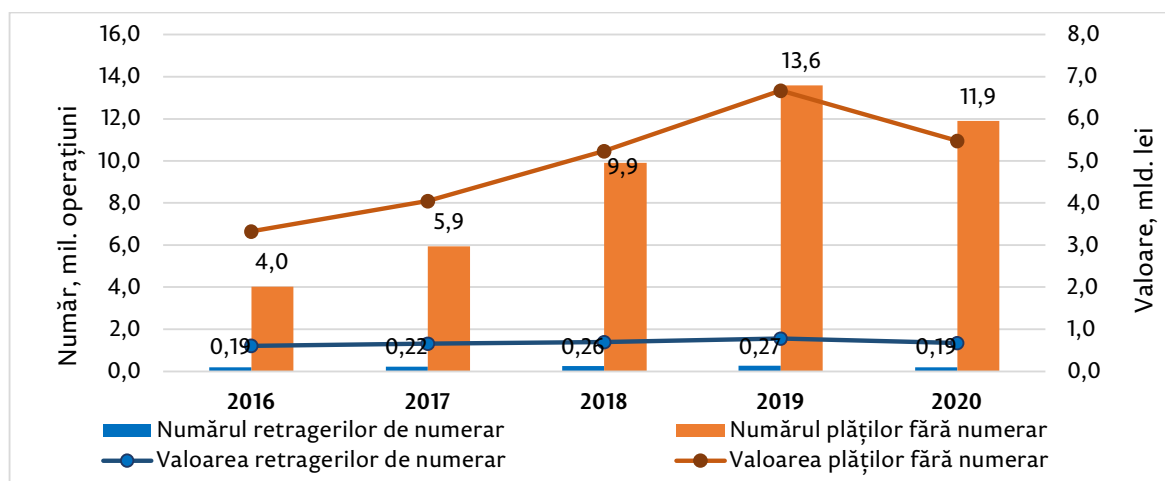
Numărul și valoarea plăților fără numerar domestice mențin o tendință ascendentă constantă pe tot parcursul perioadei analizate. Pentru anul 2020, s-a înregistrat o creștere de 56,3 la sută ca număr și respectiv 54,6 la sută ca valoare față de anul 2019.

Creșterea valorii retragerilor de numerar este în corelație cu creșterea numerarului în circulație.

Valoarea medie a unei operațiuni domestice (MDL)

Anul	anul 2020	anul 2019	
Indicatorul	valoarea	valoarea	evoluția
Plată FN	279	282	▼ -1,1%
Retragere	2 080	1 838	▲ 13,2%

Diagrama 13. Numărul și valoarea operațiunilor efectuate peste hotare cu carduri de plată emise în Republica Moldova, 2016-2020

În ceea ce privește operațiunile efectuate peste hotare cu cardurile de plată emise în Republica Moldova, acestea au fost puternic influențate de restricțiile de circulație impuse de conjunctura pandemică. Astfel, numărul retragerilor a scăzut cu 30,9 la sută, iar cel al plăților fără numerar cu 12,4 la sută față de anul precedent.

Valoarea medie a unei operațiuni efectuate peste hotare cu cardul emis în Republica Moldova (MDL)

Anul	2020	2019	
Indicatorul	valoarea	valoarea	evoluția
Plată FN	460	491	▼ -6,3%
Retragere	3 576	2 875	▲ 24,4%

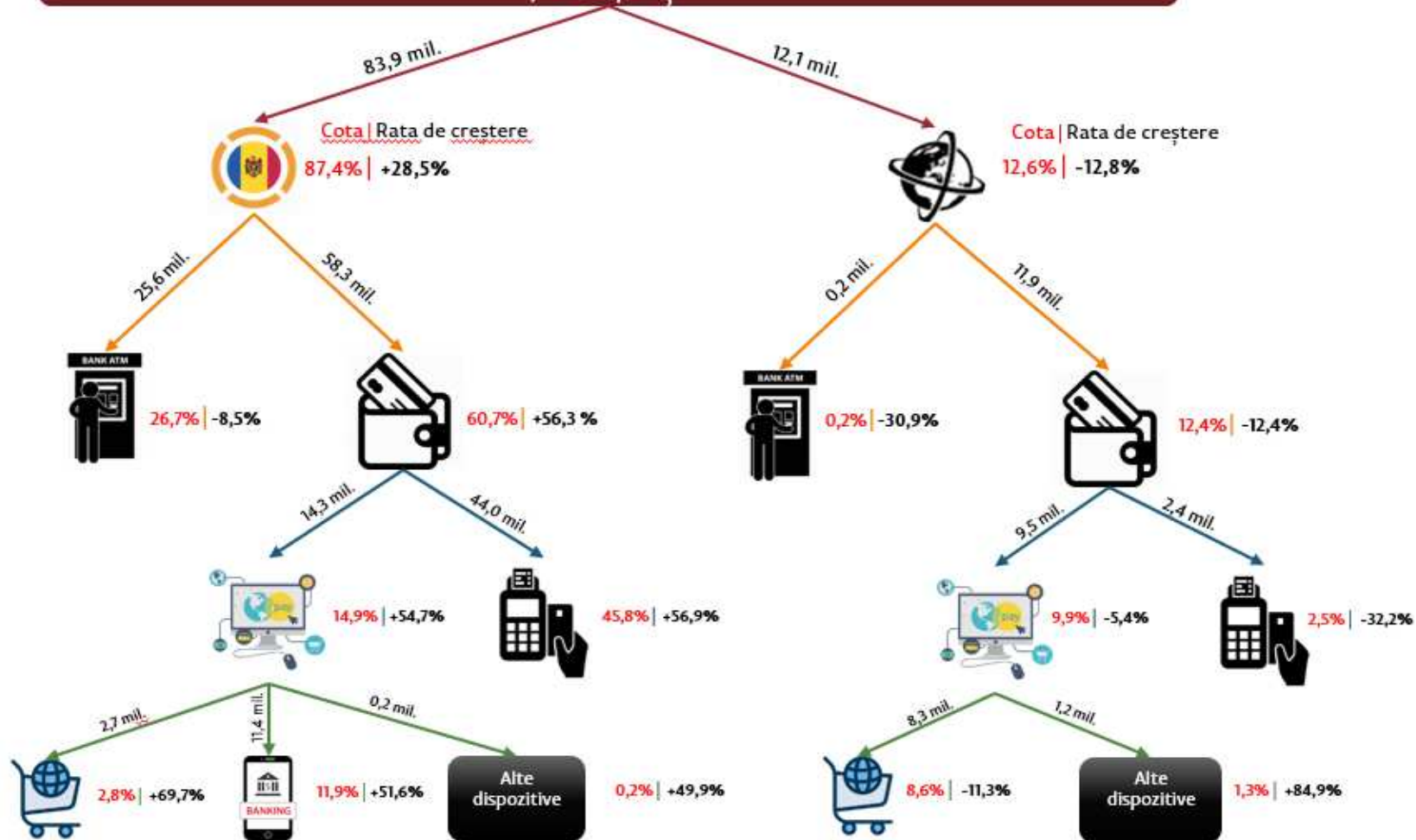
Circa **90 la sută** din piața cardurilor de plată din Republica Moldova este constituită din ponderea cumulativă a patru bănci licențiate.

Tabel 5. Clasamentul băncilor după ponderea unor indicatori ai activității cu carduri de plată, 2020

Denumire bancă	Ponderea în nr. total carduri deținute	Ponderea în nr. total operațiuni	Dintre care PFN (pondere în nr. operațiuni ale băncii)	Ponderea în valoare totală operațiuni	Ponderea în nr. POS amplasate în rețeaua comercială de acceptare
BC „Moldindconbank” S.A.	38,4%	37,0%	73,9%	33,1%	24,7%
BC „Moldova – Agroindbank” S.A.	28,4%	27,2%	72,6%	29,7%	34,6%
BC „Victoriabank” S.A.	16,2%	21,0%	76,3%	19,4%	30,3%
Mobiasbancă-OTP Group S.A.	7,1%	6,6%	65,0%	7,0%	0,0%
„Banca de Finanțe și Comerț” S.A.	4,0%	2,9%	71,6%	3,3%	4,3%
BC „Eximbank” S.A.	2,6%	2,2%	70,1%	2,6%	5,9%
BC „Energbank” S.A.	1,8%	1,3%	64,0%	1,5%	0,0%
BCR Chișinău S.A.	0,5%	0,8%	73,4%	1,1%	0,0%
BC „EuroCreditBank” S.A.	0,4%	0,3%	77,1%	0,3%	0,1%
BC „ProCreditBank” S.A.	0,3%	0,4%	74,0%	1,6%	0,0%
BC „Comerțbank” S.A.	0,3%	0,4%	71,3%	0,4%	0,0%
Total	100%	100%	73,2%	100%	100%

Sursa: PSP raportori

Anul 2020 | Numărul operațiunilor efectuate cu cardurile emise în RM – 96,0 mil. operațiuni

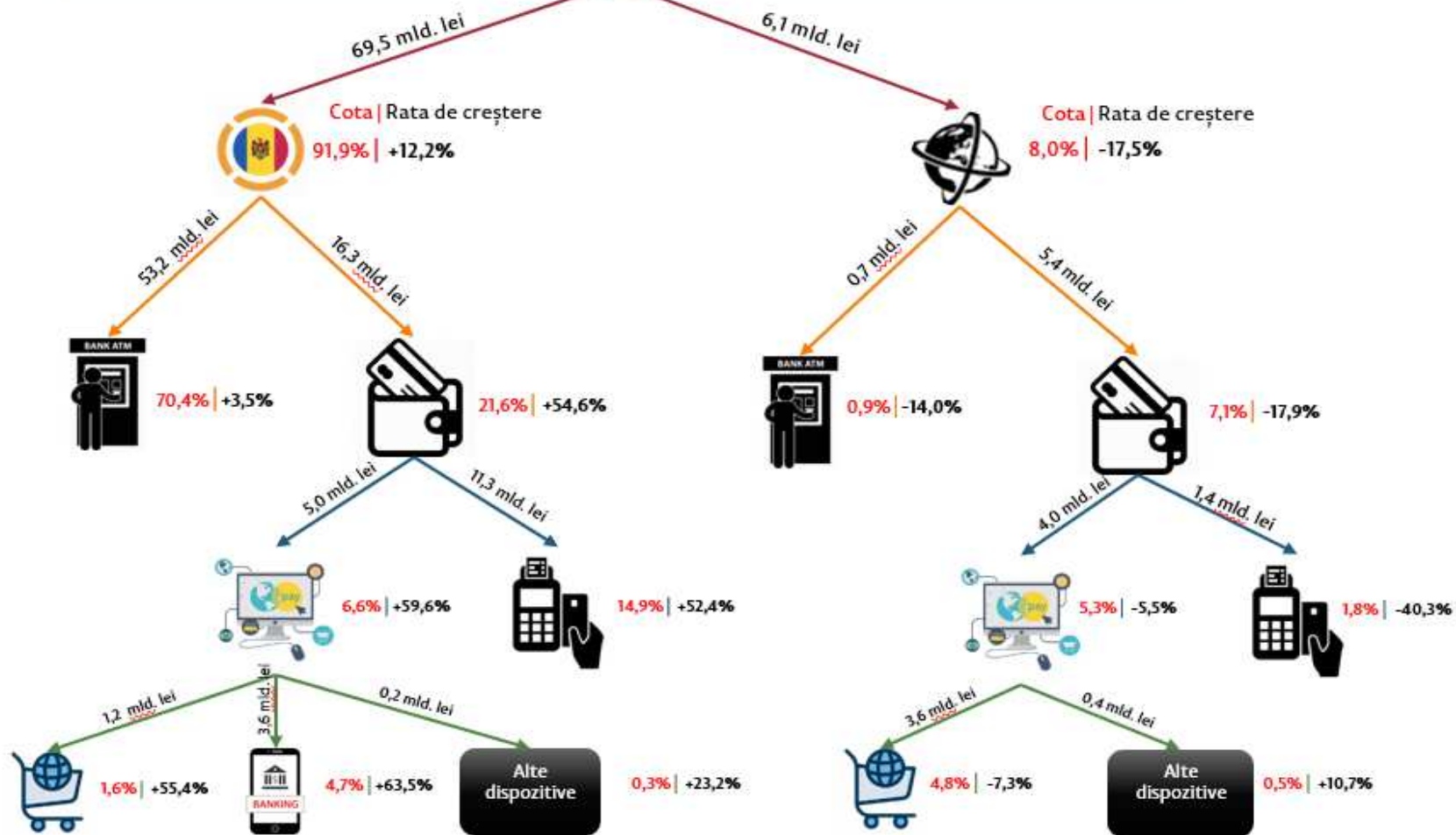

Legendă:

- - tranzacții efectuate în RM
- - tranzacții efectuate peste hotare
- - retrageri de numerar
- - plăți fără numerar
- - plăți fără numerar, cu prezența fizică a cardului de plată
- - plăți fără numerar, fără prezența fizică a cardului de plată
- - plăți fără numerar, prin intermediul platformelor de comerț electronic (e-commerce)
- - plăți fără numerar, prin intermediul SADD
- - plăți fără numerar, prin intermediul poștei/ email/ telefon (MO/TO)/ key entry sau la ghișeau bancii

Anul 2020 | Valoarea operațiunilor efectuate cu cardurile emise în RM –

75,6 mld. lei

Legendă:

- tranzacții efectuate în RM

- tranzacții efectuate peste hotare

- retrageri de numerar

- plăți fără numerar

- plăți fără numerar, cu prezența fizică a cardului de plată

- plăți fără numerar, fără prezența fizică a cardului de plată

- plăți fără numerar, prin intermediul platformelor de comerț electronic (e-commerce)

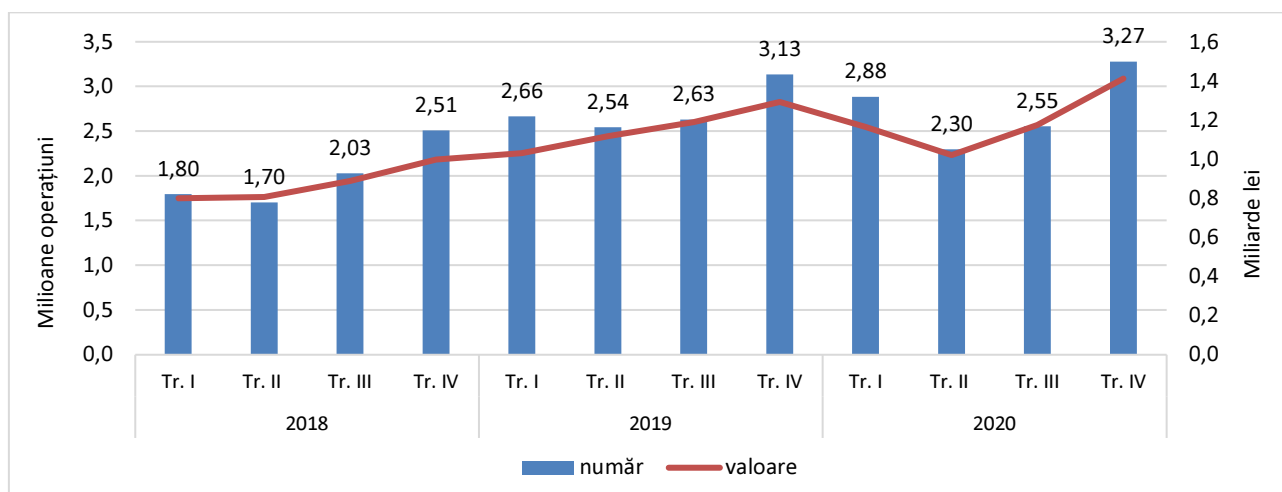
- plăți fără numerar, prin intermediul SADD

- plăți fără numerar, prin intermediul poștei/ email/ telefon (MO/TO)/ key entry sau la ghișeu băncii

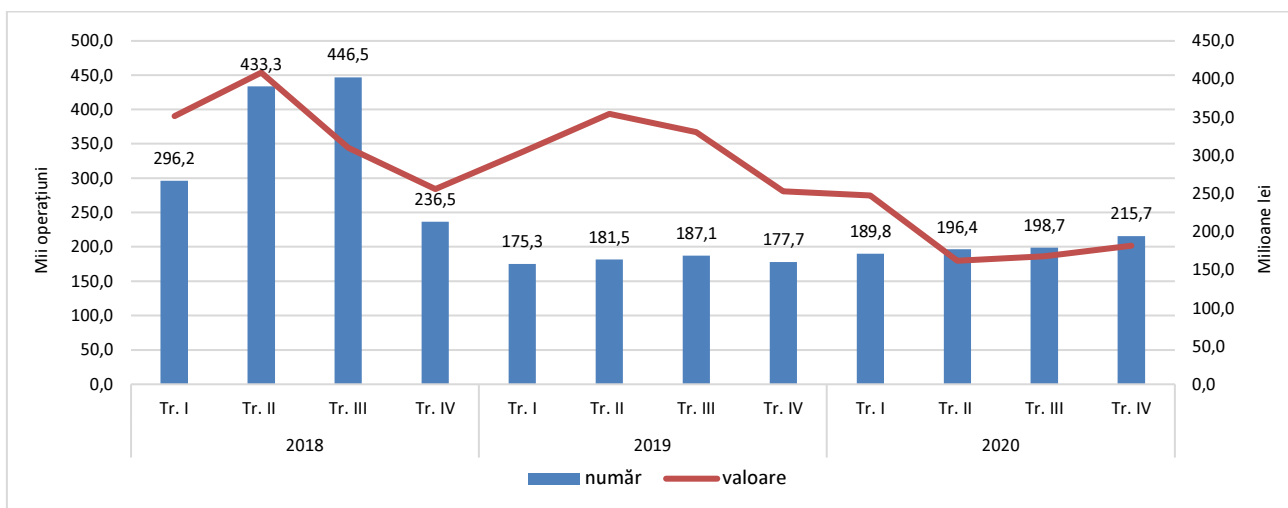
Conform figurilor de mai sus, observăm că în anul 2020, cu cardurile de plată emise de prestatorii de servicii de plată din Republica Moldova au fost efectuate 11,0 mil. operațiuni în valoare de 4,8 mld. lei, prin intermediul platformelor de e-commerce atât în rețeaua de acceptare din țară, cât și peste hotare, un număr care a înregistrat o evoluție ușoară pe parcursul ultimilor 3 ani. Din numărul total de plăți, 75,6 la sută sunt efectuate pe platformele de comerț electronic oferite de prestatorii de servicii de plată de peste hotare, ceea ce denotă apetitul utilizatorilor de a utiliza comerțul electronic în funcție de dimensiunea și diversitatea rețelei de acceptare disponibile.

Diagrama 14. Numărul și valoarea totală a operațiunilor de comerț electronic, efectuate cu carduri de plată emise în Republica Moldova, 2018-2020

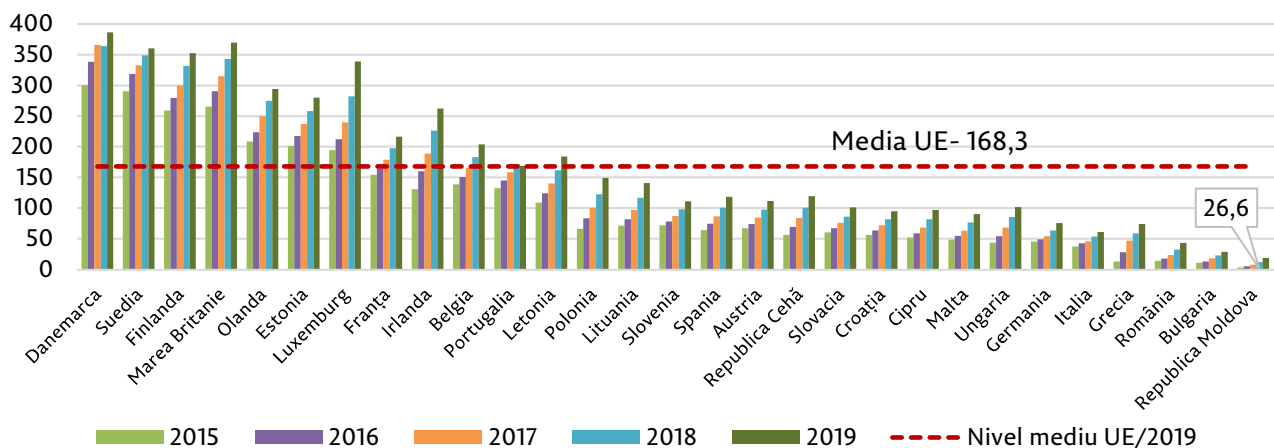
În anul 2020, pe platformele de e-commerce înregistrate în Republica Moldova au fost efectuate 800,7 mii plăți cu cardurile de plată emise de prestatorii de servicii de plată din străinătate, un număr fără variații semnificative față de anul precedent. Valoarea plăților a constituit 758,2 mil. lei, în scădere cu 38,9 la sută față de anul 2019.

Diagrama 15. Numărul și valoarea totală a operațiunilor cu carduri de plată emise de prestatorii de servicii de plată din străinătate efectuate pe platformele de comerț electronic înregistrate în Republica Moldova, 2018-2020

Indicatorul ce reflectă numărul plăților fără numerar per capita este în continuă creștere. Dacă în anul 2015, în medie fiecărui locuitor al Republicii Moldova îi revineau 3 plăți fără numerar pe an, în anul 2020 acest indicator reflectă 26 plăți fără numerar.

Diagrama 16. Numărul anual al plăților fără numerar per capita, efectuate cu cardurile de plată în Republica Moldova și Uniunea Europeană

Tabelul 6. Rețeaua de acceptare din Republica Moldova

Indicatori		2020	2019	Evoluție	Nr. per 1000 locuitori		
					RM	Media UE**	
Dispozitive speciale	Terminale de autodeservire	ATM	1 120	1 137	▼ -1,5%	0,4	0,8
	terminale POS	amplasate la comercianți	21 234	18 057	▲ 17,6%	9,0	32,7
		<i>inclusiv contactless</i>	18 383	13 393	▲ 37,3%		
		amplasate la bănci	2 493	2 460	▲ 1,3%		
		<i>inclusiv contactless</i>	438	422	▲ 3,8%		
	platforme de comerț electronic*	525	408	▲ 28,7%	n/a	n/a	
Total:		25 372	22 062	▲ 15,0%			

* soluție software ce permite acceptarea cardurilor de plată în mediul online

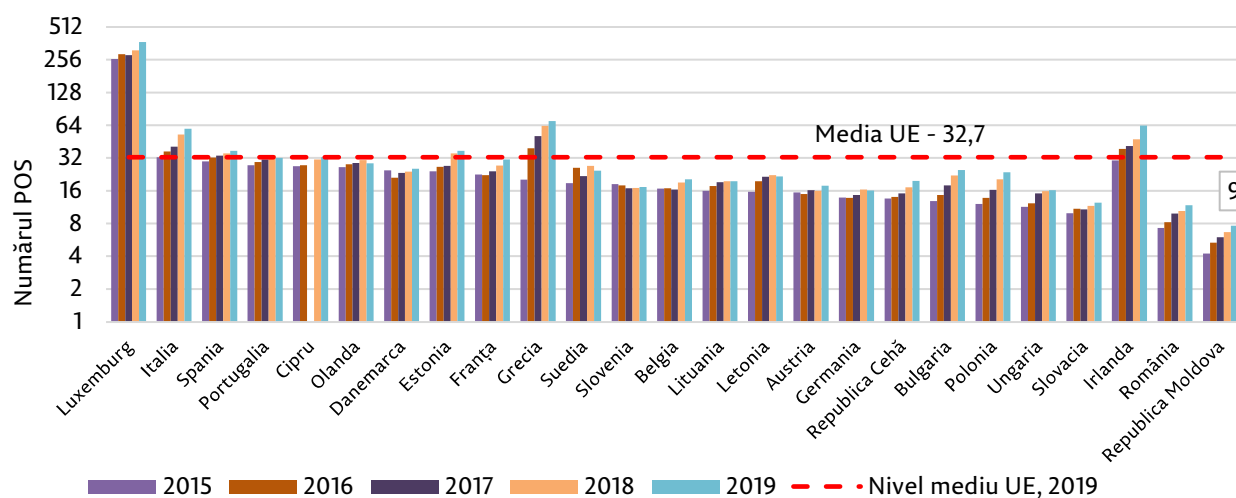
** - pentru anul 2019

Cel mai important ritm de creștere față de perioada similară a anului trecut au înregistrat terminalele *contactless*, ca indicator al eforturilor punctelor comerciale de a spori confortul și eficiența la achitare pentru clienți.

Odată cu limitarea accesului fizic în punctele comerciale pe parcursul anului 2020 și accentuarea necesității de efectuare a cumpărăturilor în mediul online, numărul platformelor de comerț electronic s-a majorat cu 28,7 la sută, atingând cifra de 525 platforme la sfârșitul anului 2020.

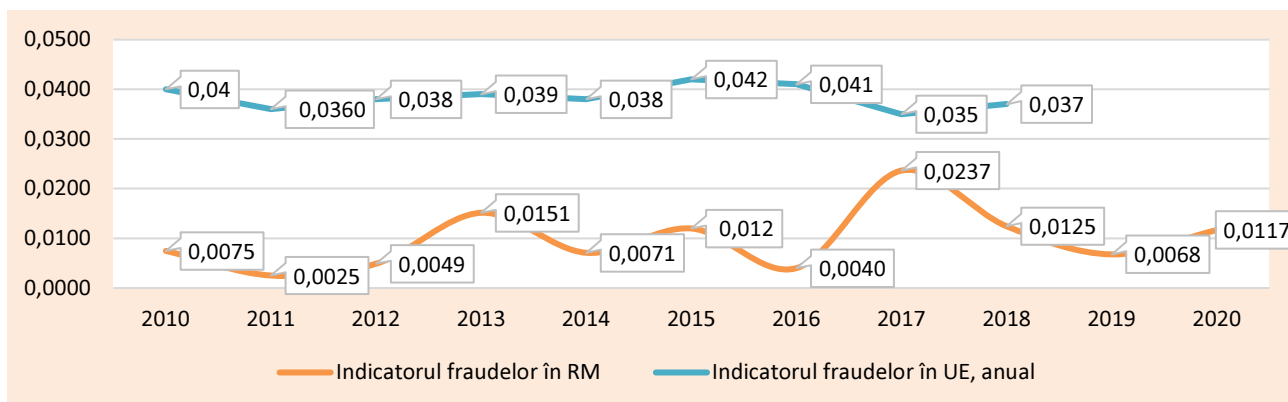
În ultimii 5 ani, indicatorul ce reflectă numărul POS terminalelor per o mie de locuitori s-a îmbunătățit. Astfel, dacă în anul 2015, la o mie de locuitori ai Republicii Moldova le reveneau doar 4 POS terminale, în anul 2020 acest indicator a atins valoarea de 9 POS terminale la o mie de locuitori.

Diagrama 17. Numărul POS terminalelor la o mie de locuitori în Republica Moldova și Uniunea Europeană

Un indicator relevant care reflectă mărimea fraudelor și care este utilizat în practica internațională este raportul dintre valoarea fraudelor și valoarea operațiunilor cu carduri de plată. În acest sens, indicatorul respectiv pentru anul 2020 constituie 0,0117 la sută din valoarea totală a tranzacțiilor efectuate cu cardurile emise în Republica Moldova, fiind în continuare la un nivel *semnificativ* mai mic comparativ cu nivelul european de 0,037 (pentru anul 2018).

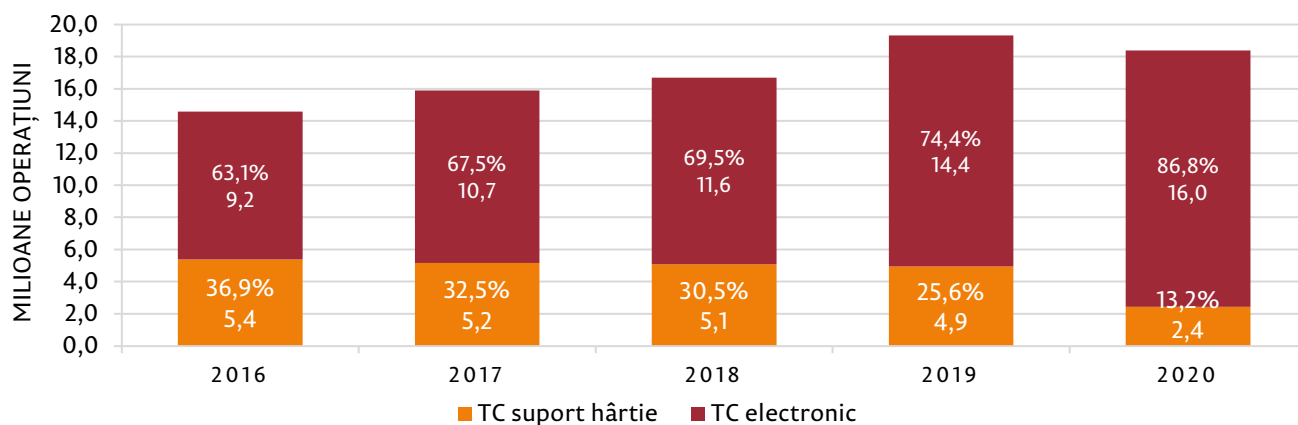
Diagrama 18. Indicatorul fraudelor aferente cardurilor de plată în Republica Moldova și Uniunea Europeană, 2010-2020

4.2. Transferul de credit

Din numărul total de operațiuni de plată efectuate prin intermediul transferului de credit inițiate de clienții băncilor (18,4 mil. operațiuni), **86,8 la sută** au fost inițiate în format electronic prin intermediul SADD, ceea ce reflectă gradul de digitalizare a serviciilor de plată în Republica Moldova.

Diagrama 19. Evoluția digitalizării transferului de credit (TC), în funcție de numărul operațiunilor de TC, în perioada 2016-2020

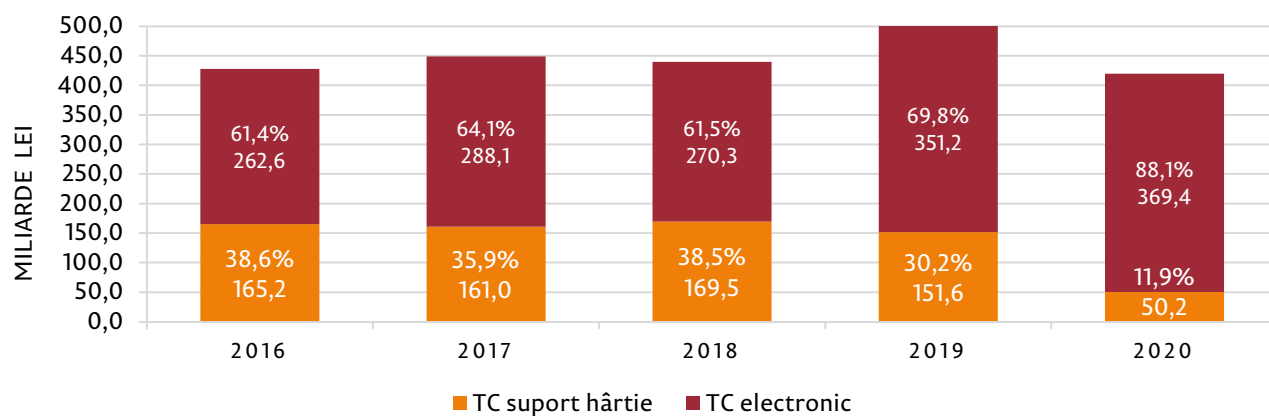

Sursa: PSP raportori

Totodată, valoarea operațiunilor efectuate prin intermediul transferului de credit inițiate de clienții băncilor a însumat **419,5 mld. lei**, dintre care:

- 88,0 la sută – în format electronic (prin SADD);
- 12,0 la sută – pe suport hârtie.

Diagrama 20. Evoluția digitalizării transferului de credit (TC), în funcție de valoarea TC, în perioada 2016-2020

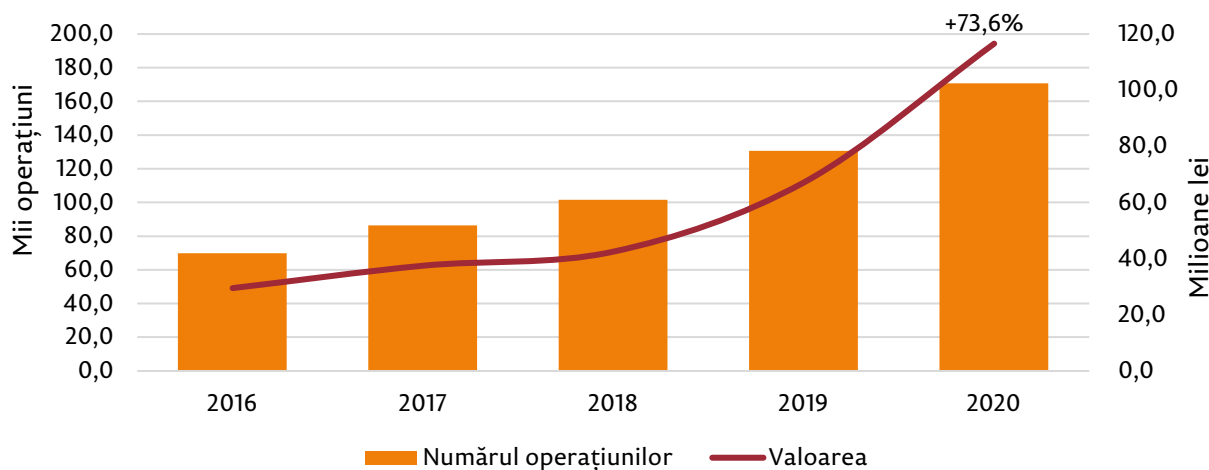
Sursa: PSP raportori

Din 1 septembrie 2019, prin *Hotărârea Comitetului executiv al BNM nr. 180 din iunie 2019*, a fost limitată valoarea comisiunilor ce poate fi stabilită de prestatorii de servicii de plată pentru operațiunile ce presupun utilizarea SAPI. Astfel, pentru ordinele de plată recepționate în mod electronic, aceștia percep un comision maxim de 3,5 lei pentru procesarea unui document de plată în sistemul CDN și de 20 lei pentru procesarea unui document de plată în sistemul DBTR.

4.3. Debitarea directă

Cu toate că experiența unor țări relevă că debitarea directă poate reprezenta o modalitate comodă și rapidă de efectuare a plăților cu caracter periodic, acest instrument de plată nu este popular în rândul utilizatorilor serviciilor de plată din Republica Moldova. Pe parcursul anului 2020, prin intermediul debitării directe, au fost efectuate 170,7 mii tranzacții în sumă totală de 116,6 mil. lei, în creștere ca număr cu 30,6 la sută și ca valoare cu 73,6 la sută.

Diagrama 21. Evoluția tranzacțiilor efectuate prin intermediul debitării directe, în perioada 2016-2020

Numărul total al utilizatorilor acestui instrument la finele anului 2020 a constituit 14,4 mii persoane, de doua ori mai mult comparativ cu anul precedent.

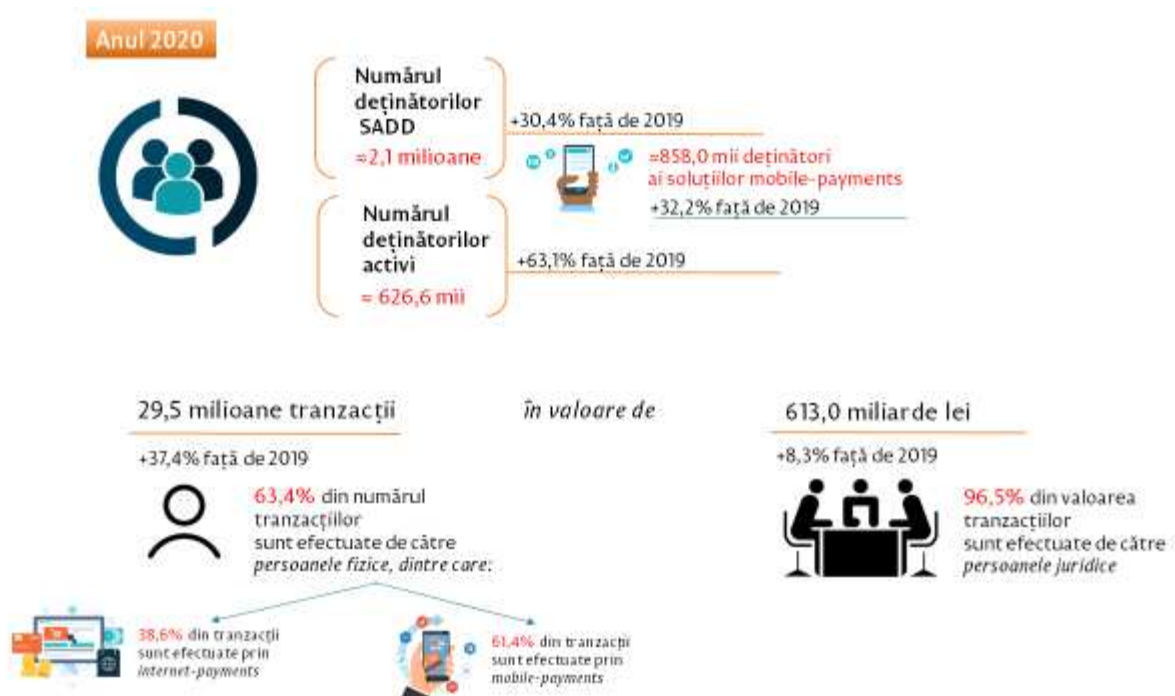
Dintre aceștia, majoritatea sunt persoane fizice care utilizează debitarea directă, preponderent, pentru plata serviciilor comunale.

Capitolul 5. Sistemele automatizate de deservire la distanță

Numărul total al deținătorilor SADD a constituit la finele anului 2020, cifra de **2,1 mil. deținători**, majorându-se cu 30,4 la sută față de anul 2019.

Numărul deținătorilor activi², de asemenea, a consemnat o tendință de creștere de 63,1 la sută, mai exact, de la 384,2 mii la finele anului 2019 la **626,6 mii** la finele anului 2020.

Menționăm că, **cota utilizatorilor activi constituie 30,0 la sută** din totalul deținătorilor pentru finele anului 2020.

Din numărul total de deținători SADD:

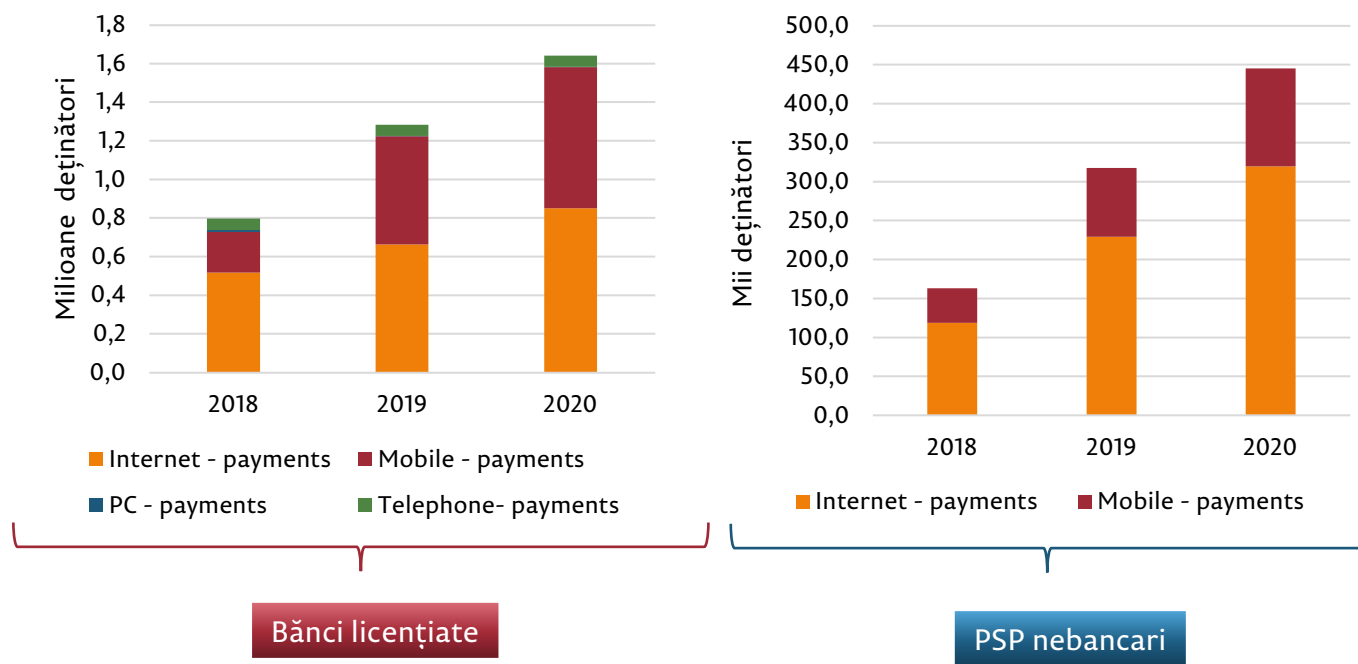
- **78,6 la sută** sunt înregistrați în cadrul sistemelor automatizate ale băncilor licențiate;
- **21,4 la sută** sunt înregistrați în soluțiile oferite de prestatorii de servicii de plată nebankari.

La nivelul sistemului bancar, ponderea deținătorilor activi în cadrul SADD a reprezentat 35,6 la sută, iar la nivelul PSP nebankari acest indicator este de 8,3 la sută.

² Deținător SADD care a efectuat cel puțin o operațiune financiară pe parcursul unui trimestru printr-un sistem automatizat de deservire la distanță.

De asemenea, **majorarea numărului utilizatorilor activi** a fost generată de creșterea impunătoare a acestora în cadrul aplicațiilor *mobile*, ceea ce ilustrează că acest tip de aplicații capătă popularitate în Republica Moldova datorită comodității și flexibilității de a gestiona mijloacele bănești de la distanță.

Diagrama 22. Evoluția numărului deținătorilor SADD

Sursa: PSP raportori

Tabelul 7. Distribuția deținătorilor, în funcție de SADD utilizat (bănci și PSP nebancari), la finele anului 2020

Tipul SADD	Numărul deținătorilor	Ponderea deținătorilor SADD	Evoluția în dinamică relativă	Rata utilizării
Internet-payments	1 169 360	56,1%	31,1%	17,4%
Mobile-payments	858 047	41,1%	32,2%	49,2%
Telephone-payments (SADD informațional)	57 204	2,7%	-0,7%	-
PC-payments	1 282	0,1%	-85,4%	42,7%
Total	2 085 893	100,0%	30,4%	30,0%

Sursa: PSP raportori

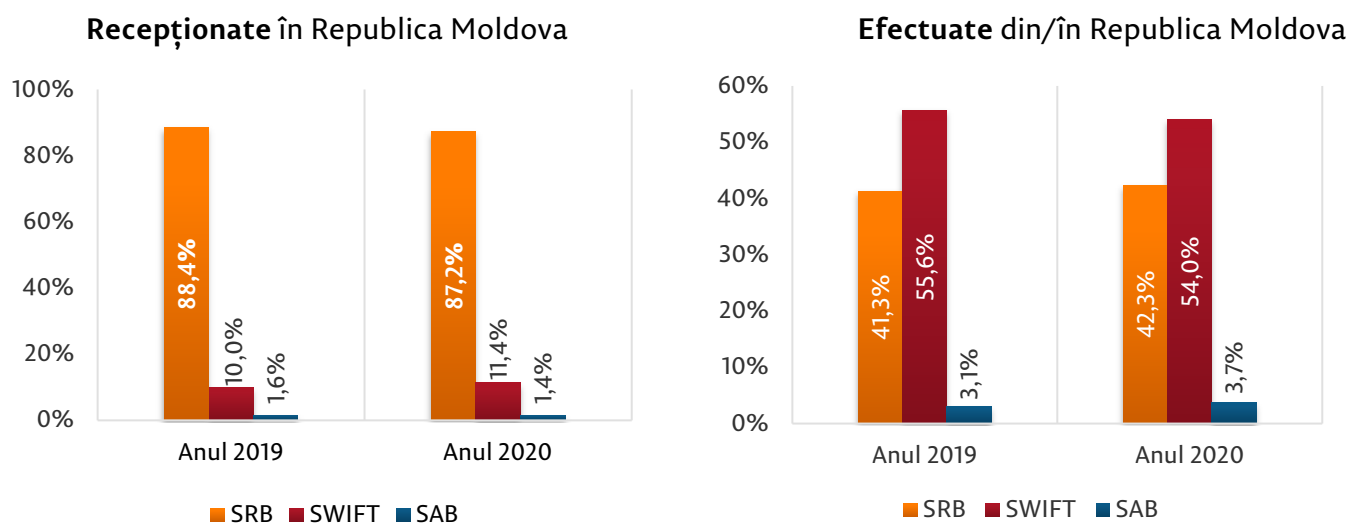
Capitolul 6. Remiterile de bani - persoane fizice

Remiterile de bani reprezintă servicii de plată în cadrul cărora se primesc fonduri de la plătitor *fără crearea unui cont de plăți* pe numele plătitorului sau al beneficiarului plății, cu scopul unic de a transfera o sumă corespunzătoare beneficiarului plății sau unui alt prestator de servicii de plată care acționează în numele beneficiarului plății, și/sau în cadrul cărora fondurile sunt primite în numele beneficiarului plății și sunt puse la dispoziția acestuia.

În scopul realizării *supravegherii pieței serviciilor de remitere de bani*, Banca Națională a Moldovei supraveghează, inclusiv, modul de gestionare a riscurilor financiare și operaționale de către prestatorii de servicii de plată, indiferent de aranjamentele (bilaterale sau multilaterale) dintre prestatori. Drept standarde internaționale aplicabile la evaluarea periodică a pieței serviciilor de remitere de bani servesc *Principiile generale pentru serviciile de remiteri internaționale* (emise de Banca Reglementelor Internaționale și Banca Mondială).

Pe parcursul anului 2020, **valoarea remiterilor recepționate**³ a însumat **1,5 mld. USD**, în creștere cu 21,3 la sută comparativ cu anul 2019. Totodată, **valoarea remiterilor efectuate** a constituit **374,5 mil. USD**, în creștere cu 13,2 la sută față de anul anterior.

Diagrama 23. Cota de piață a SRB, SWIFT și SAB (pentru persoane fizice)

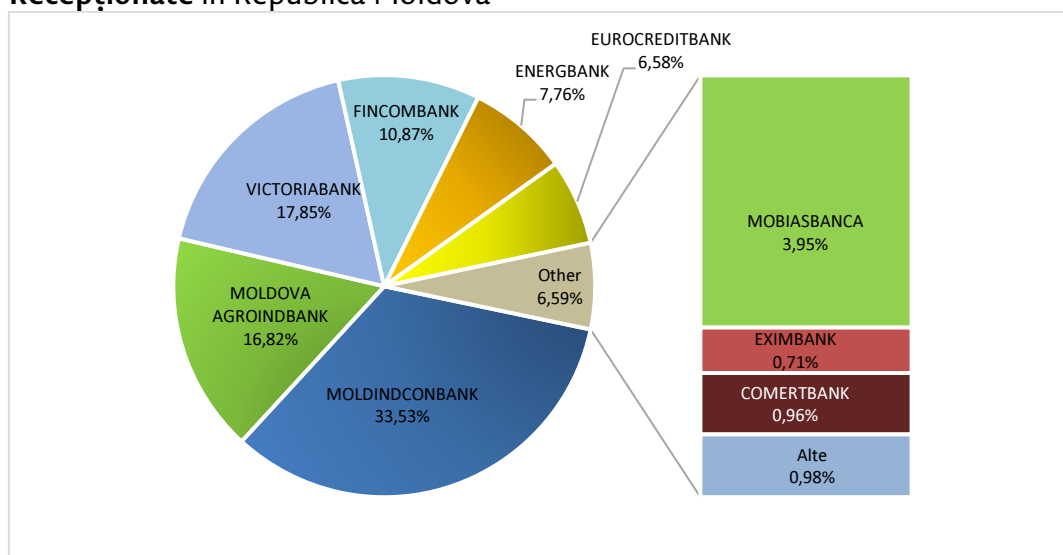
³ Valoarea remiterilor de bani recepționate diferă de cea publicată în raportul BNM „Transferuri de mijloace bănești din străinătate efectuate în favoarea persoanelor fizice”, fiind aplicată o altă metodologie de calcul și prelucrare a datelor raportate (cum ar fi o altă modalitate de convertire a valutei originale a remiterilor de bani la valuta de referință USD etc.).

Cel mai mare flux de bani a fost recepționat în Republica Moldova prin intermediul **sistemelor de remitere de bani (SRB)** – o pondere de **87,2 la sută**, prin rețeaua **SWIFT** - în proporție de **11,4 la sută** de către persoanele fizice, iar **serviciile prestate în baza acordurilor bilaterale (SAB)** au deținut o pondere de doar **1,4 la sută**.

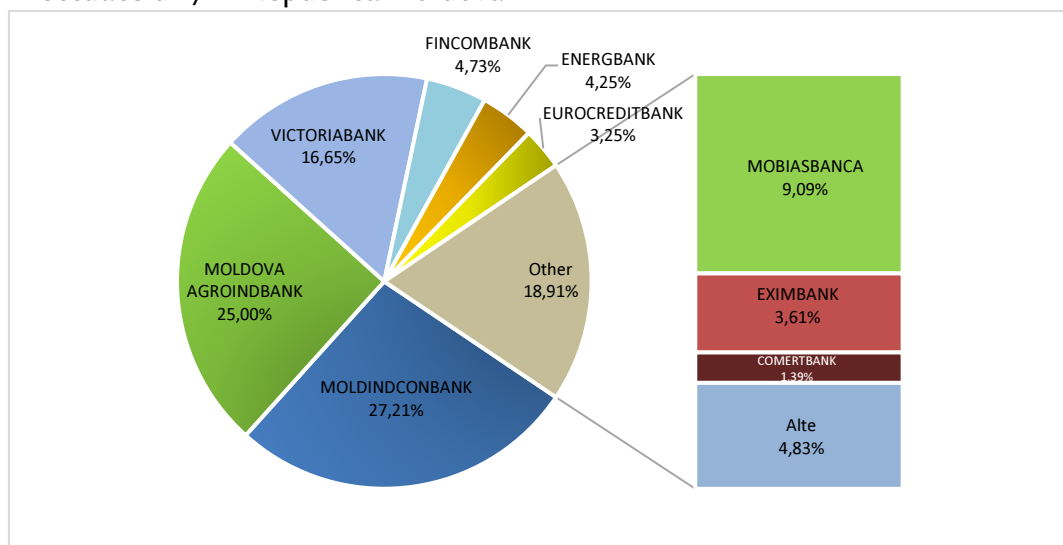
La expedierea mijloacelor bănești din Republica Moldova, **rețeaua SWIFT** a fost utilizată în proporție de **54,0 la sută** din valoarea totală, fiind succedată de **sistemele de remitere de bani** cu **42,3 la sută**, iar **serviciile acordate în baza acordurilor bilaterale** au deținut o pondere modestă de **3,7 la sută**.

Diagrama 24. Cota de piață a prestatorilor de servicii de plată (pentru remiteri efectuate/recepționate de persoane fizice)

Recepționate în Republica Moldova

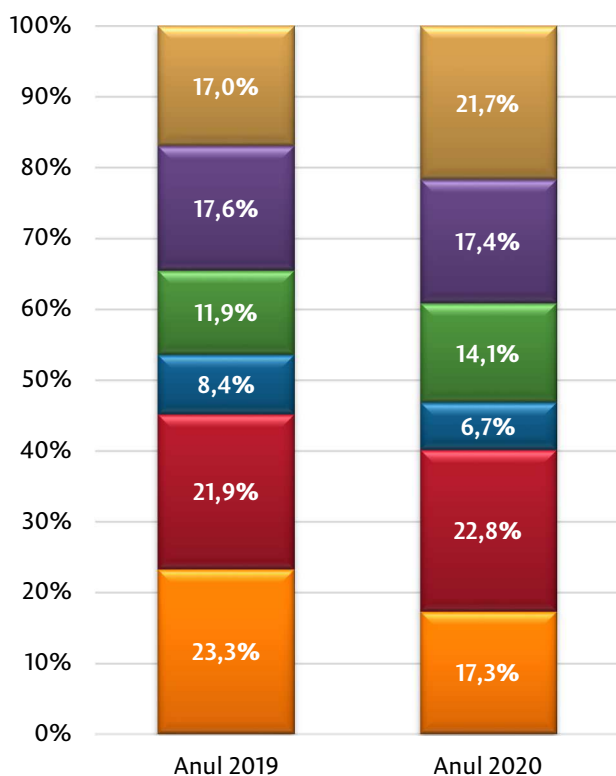
Efectuate din/ în Republica Moldova

Cumulativ, prin intermediul băncilor BC „Moldindconbank” S.A., BC „Victoriabank” S.A. și BC „Moldova-Agroindbank” S.A. au fost tranzacționate aproximativ 68,2 la sută din valoarea remiterilor de bani recepționate și 70,8 la sută din valoarea remiterilor efectuate pe parcursul anului 2020, acestea fiind lideri pe piața remiterilor de bani.

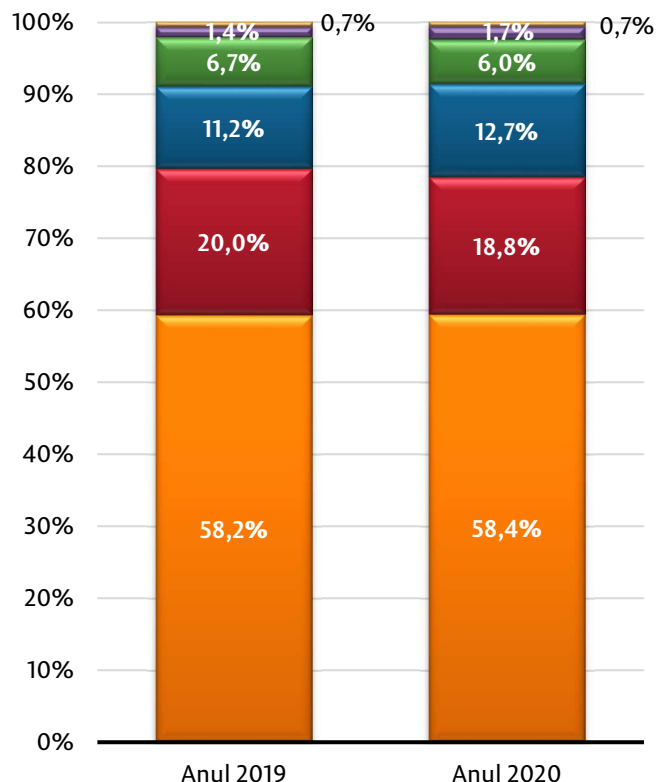
Diagrama 25. SRB - distribuția valorică a sistemelor de remitere de bani (pentru persoane fizice)

Recepționate în Republica Moldova

- ZolotayaKorona
- WesternUnion
- Unistream
- MoneyGram
- Contact
- Celelalte

Efectuate din/în Republica Moldova

- ZolotayaKorona
- WesternUnion
- MoneyGram
- Contact
- RiaMoneyTransfer
- Celelalte

Capitolul 7. Supravegherea prestatorilor de servicii de plată nebancari

În conformitate cu art. 93 din Legea nr. 114/2012, Banca Națională supraveghează și reglementează activitatea societăților de plată, societăților emitente de monedă electronică, furnizorilor de servicii poștale în calitate de prestatori de servicii de plată.

Supravegherea prestatorilor de servicii de plată nebancari de către Banca Națională are ca scop determinarea gradului de conformare a activității acestora, în domeniul prestării serviciilor de plată și emiterii monedei electronice, cu legislația în vigoare.

Pe parcursul anului 2020, au fost efectuate patru controale tematice din oficiu, fiind supusă verificării activitatea prestatorilor de servicii de plată nebancari licențiați. În cadrul controalelor au fost constatate încălcări și deficiențe ce țin de:

- protejarea fondurilor utilizatorilor serviciilor de plată;
- înregistrarea la BNM a agenților de plată și notificarea BNM despre modificarea datelor aferente agenților;
- menținerea valorii capitalului propriu conform cerințelor legale;
- evaluarea riscurilor aferente activității de prestare a serviciilor de plată în ansamblu la toate nivelurile organizatorice.

Urmare controalelor efectuate au fost înaintate propuneri și recomandări privind acțiunile necesare a fi întreprinse în scopul înlăturării încălcărilor și neajunsurilor depistate și, după caz, au fost dispuse măsuri de remediere și aplicate sancțiuni.

BNM a efectuat monitorizarea din oficiu a activității desfășurate de către prestatorii de servicii de plată nebancari, inclusiv prin monitorizarea continuă a activității acestora, analiza rapoartelor trimestriale prezentate la BNM, examinarea informațiilor publicate pe paginile web etc.

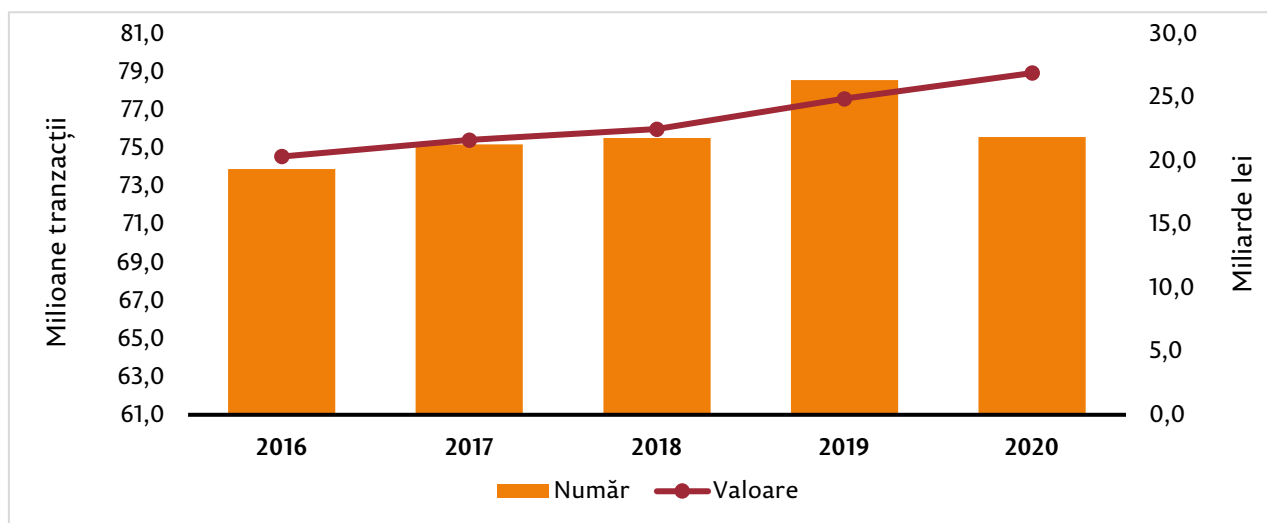
Tabelul 8. Evoluția principalilor indicatori ai activității prestatorilor de servicii de plată nebancari

Nr. d/o	Indicatori financiari	Anul 2020	Anul 2019	Dinamica anuală
1	Numărul tranzacțiilor, mil. operațiuni	75,6	78,5	▼ -3,7%
2	Valoarea totală a tranzacțiilor, mld. lei	26,9	24,9	▲ 8,0%
3	Total active, mil. lei	519,7	558,1	▼ -6,9%
4	Capital propriu, mil. lei	151,8	215,4	▼ -29,5%
5	Profit net (pierdere), mil. lei	-16,2	73,3	▼ -122,1%

Sursa: PSP raportori

Pe parcursul anului 2020, prin intermediul prestatorilor de servicii de plată nebankari, au fost efectuate 75,6 milioane de operațiuni de plată (în scădere cu 3,7 la sută față de 2019), în valoarea totală de 26,9 miliarde lei (cu 8,0 la sută mai mult față de 2019).

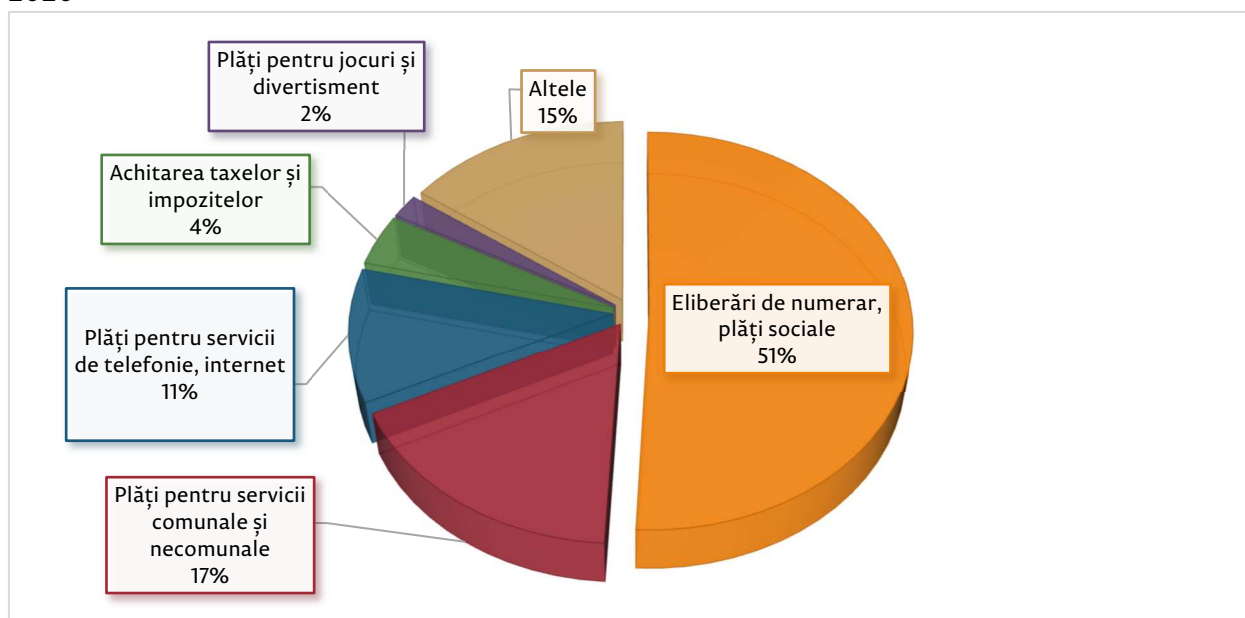
Diagrama 26. Numărul și valoarea plăților efectuate prin intermediul prestatorilor de servicii de plată nebankari pe parcursul perioadei 2016-2020

Sursa: PSP raportori

Eliberările de numerar și plățile sociale au constituit cea mai mare pondere în valoarea totală a operațiunilor efectuate în 2020 de către prestatorii de servicii de plată nebankari (51,0 la sută), fiind urmate de plățile pentru serviciile comunale și necomunale (17,0 la sută).

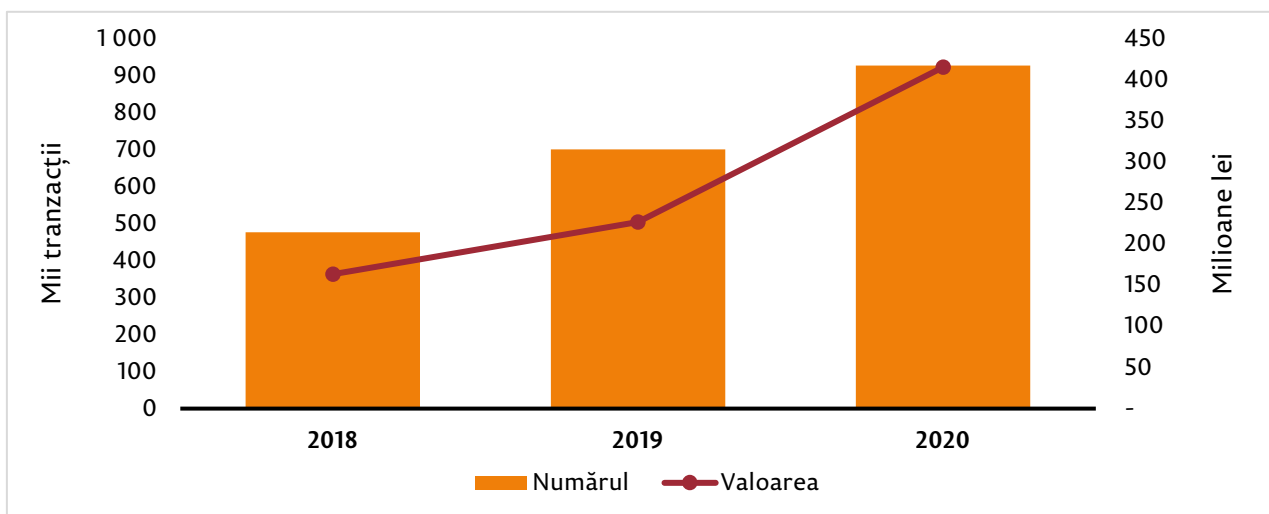
Diagrama 27. Ponderea valorii operațiunilor de plată efectuate de către PSP nebankari în anul 2020

Sursa: PSP raportori

În anul 2020, din conturile de plăți ale utilizatorilor serviciilor de plată (moneda electronică) au fost efectuate 0,9 mil. operațiuni, în valoare de 415,4 mil. lei, în creștere față de 2019 cu 47,0 la sută ca număr și cu 83,0 la sută ca valoare.

Diagrama 28. Numărul și valoarea operațiunilor efectuate din conturile de plăți ale utilizatorilor pe parcursul perioadei 2018-2020

Sursa: PSP raportori